

Svedala förr och nu

En resa med bilder i vår kommun

av

Föreningen Svedala-Barabygden

Svedala förr och nu

En resa med bilder i vår kommun

**Föreningen Svedala Barabygden
i samverkan med Svedala kommun**

Tredje upplagan

© 2003 Föreningen Svedala-Barabygden
Tredje upplagan
Tryckeri: Wallin & Dalholm Boktryckeri AB, Lund.
ISBN 91-631-4513-8

Förord

När vi med bildernas hjälp glider omkring i tiden ser vi förändringarna i vår kommun. Något har försvunnit, nytt har tillkommit, landskapet har förändrats och i vissa fall är det mesta sig likt.

Vi hoppas att vi med denna bok kan inspirera läsaren att ge sig ut i den egna kommunen och med nya/gamla ögon se på allt det som finns runtom oss

Boken har tillkommit efter år av diskussioner kring att bevara bilder från Svedala kommun. Hur samlar vi in bilder och sprider vi dem till så många som möjligt i vår kommun eller till de som är intresserade av kommunens utveckling de senaste 100 åren? Med Svedala kommun menar vi då den nuvarande kommunen d.v.s ett antal kommuner i äldre tid.

En grupp medlemmar i Föreningen Svedala-Barabygden har i studiecirkelform arbetat med att samla in äldre bilder och ta fram uppgifter om dessa. Arbetet har bedrivits under två år. Under den sista intensiva perioden har några personer ägnat sig åt att sammanställa bokens sidor tillsammans med bildtexter. Det stora arbetet med bilderna har utförts av Mats Olsson. Utan honom hade boken inte kunnat förverkligas på den tid vi haft till förfogande.

Svedala kommun har både uppmuntrat oss till att ta fram boken och också gett oss de ekonomiska möjligheterna till tryckningen.

Vi har valt att låta bilderna till stor del tala för sig själv och endast gett kommentarer i korta bildtexter. Det finns redan idag flera böcker som skildrar kommunens utveckling i text.

Till sist vill vi tacka alla som på något sätt, genom att lämna in bilder eller uppgifter i övrigt, bidragit till att boken kunnat utges. Vi vill också att ni fortsätter att lämna in bilder, dels för att bevara mera av bygden för framtiden och dels för att hjälpa oss att förhoppningsvis kunna fortsätta med utgivning av böcker kring vår bygd.

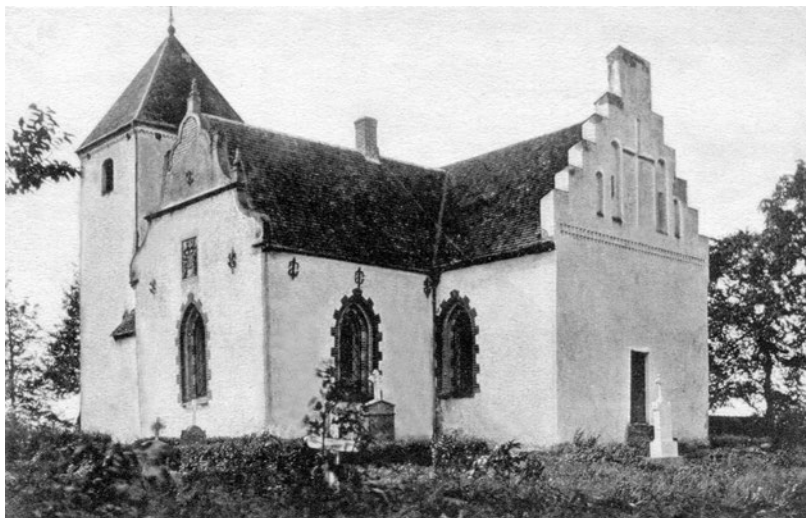
För Föreningen Svedala-Barabygden

Bo Sahlée
ordförande

Bjärshögs gamla, medeltida kyrka. Foto från 1889. Kyrkan revs 1894 för att ge plats åt den nya kyrkan i nygotik.

Bara kyrka, i romansk stil, från 1100-talet. Tornet, kryssvalven och tillbyggnaden i söder är från 1600-talet.

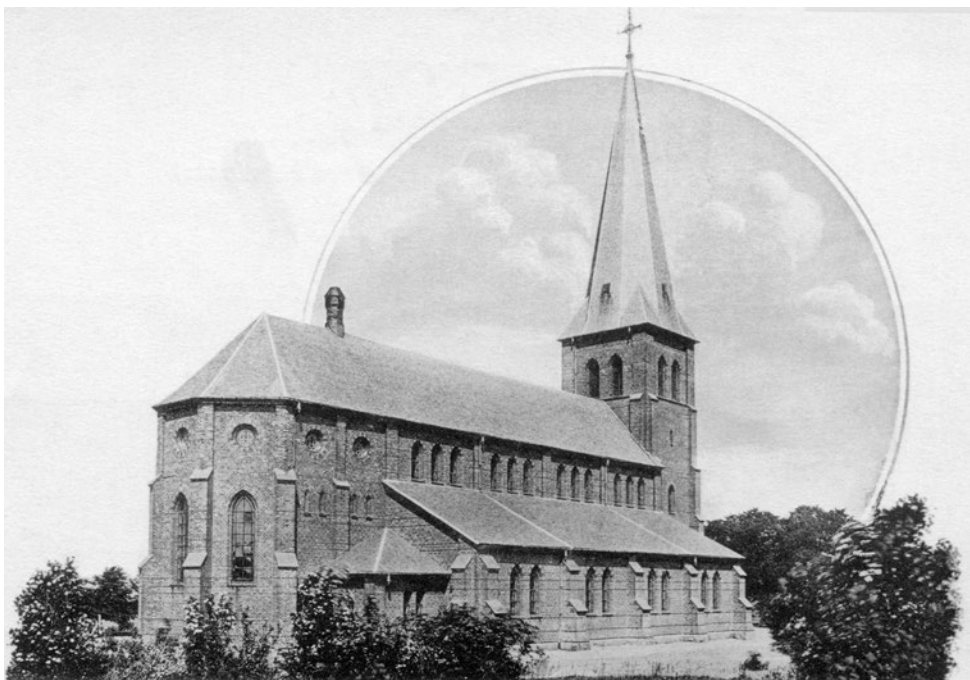
Törringe kyrka, från 1100-talet. Vapenhuset och tornet är från medeltidens senare del.

Skabersjö kyrka, i romansk stil från 1100-talet. Senare har kyrkan fått ett torn i väster och en tillbyggnad i norr som ursprungligen var gravkor åt slkten Thott. Trappgavlarna tillfogades tornet och långskeppet år 1897.

Hyby gamla kyrka, S:t Nicolai, från slutet av 1100-talet. Kyrkan eldhärjades efter ett åsknedslag år 1873. Endast koret räddades, som var gravkapell åt släkten Trolle fram till restaureringen och återinvigningen 1951.

Hyby (nya) kyrka i nygotik byggdes 1876-77. Den stora, treskeppiga kyrkan är ovanlig på så sätt att tornet ligger i öster och koret i väster.

Västra Kärrstorps kyrka, i romansk stil, från 1200-talet. Senare tillkom tornet, i samma höjd som långhuset. År 1864 byggdes kyrkan ut mot norr och söder, och blev därigenom korsformig.

Svedala kyrka invigdes 1852. På samma plats låg redan på 1200-talet en stenkyrka. Kyrkan byggdes om 1901, då endast yttermuren behölls, varvid kyrkan också fick nytt torn.

Böringe (Gustafs) kyrka, från 1787. Kyrkan uppfördes av riksrådet Joachim Beck-Friis på Börtingekloster, efter ritningar av O. S. Tempelman.

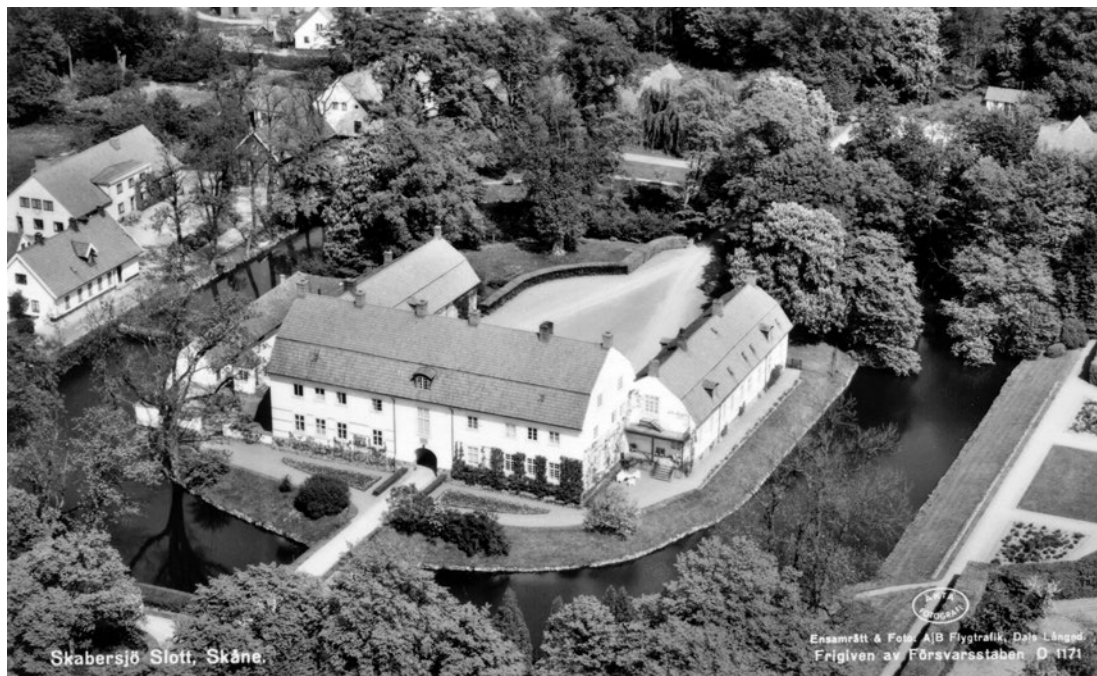

Flygfoto över Skabersjö.

Ensamrätt & Foto: A/B Flygtrafik, Dals Långed.
Frigiven av Försvarsstaben L 98

Flygfoto över Skabersjö by från 1950.

Skabersjö station kring sekelskiftet 1900. Den var en av en rad stationer uppförda i anslutning till godsen längs ”Grevebanan” Malmö - Ystad.

Flygfoto över Skabersjö slott, med kanaler besjunga av Edvard Persson. Slottet har sina anor från 1300-talet och är ett av Skånes mest berömda. I början av 1600-talet övergick godset i släkten Thotts ägo, och har så förblivit alltsedan dess. Slottet fick sitt nuvarande utseende 1761, då även trädgården fick sitt nuvarande utseende.

1838 uppförde greve Tage Kjell Thott Skabersjö kvarn.
År 1951 upphörde driften och samma år togs denna bild.

Skabersjö kvarn idag, åter i toppskick. Kvarnen restaurerades 1989-1993 av Skabersjö möllförening. De arrenderar den av Skabersjö gods och sköter den allt sedan dess.

Skabersjö by, mot kyrkan, vid sekelskiftet 1900. I den vita längan till vänster låg affären.

Genomfarten genom Skabersjö by idag, i riktning mot kyrkan.

Auktion på Ebbarps gård, någon gång på 1950-talet.

Anställda på Amelidens gård i Tjustorp kring 1935.

Stationssamhället i Bjärshög, utmed järnvägslinjen Malmö-Genarp. Bilden är förmodligen från 1920-talet. Till vänster ligger stinsens trädgård.

Stationssamhället i Bjärshög en vinterdag på 1940-talet. "Handlarhuset" har nu fått ovanvåningen ombyggd och utbyggd.

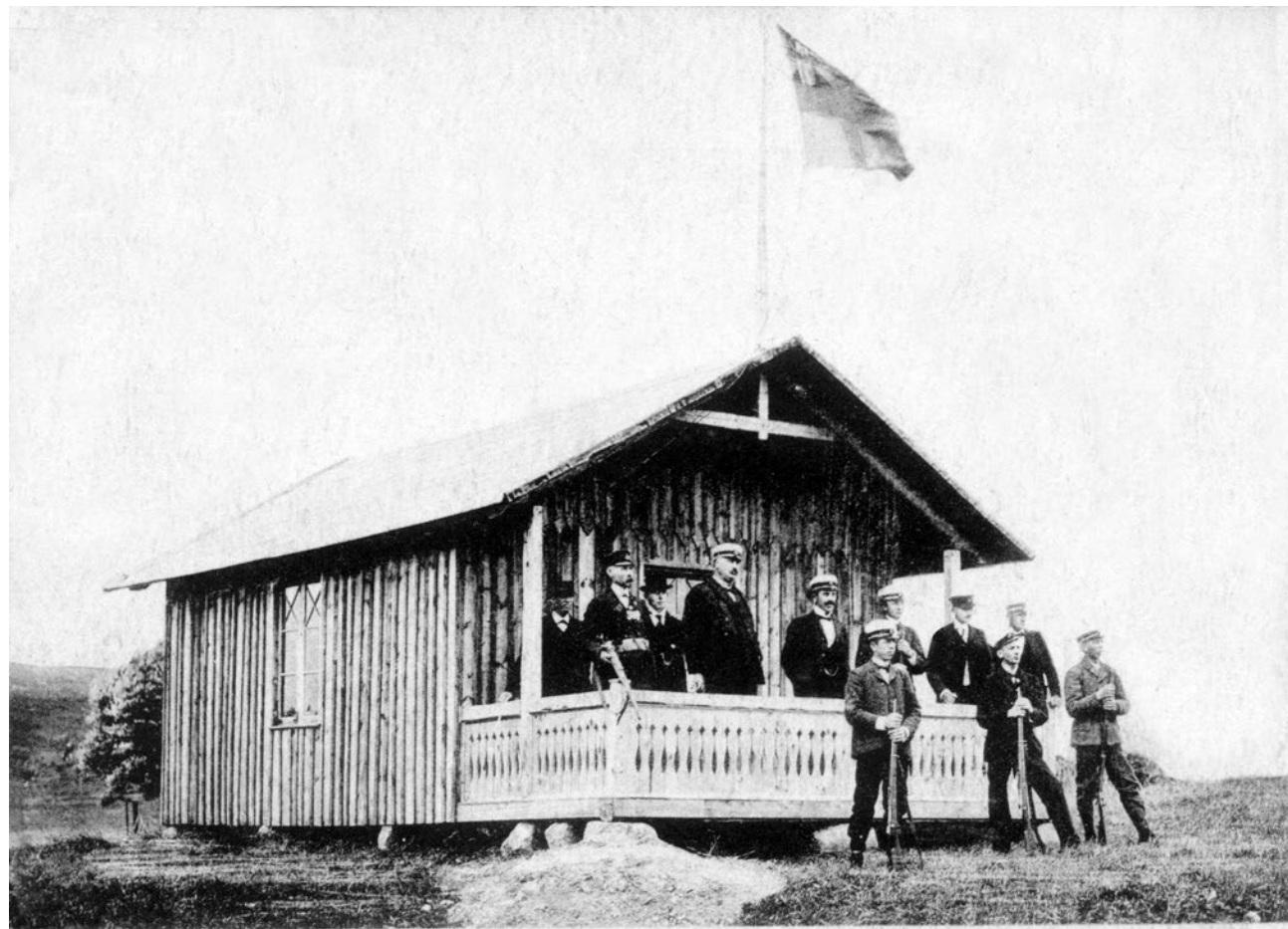

"Handlarhuset" i Bjärshög idag.

Genarpsexpressen vid Bjärshögs station. Inspektör Lindsjö tar emot. Denna järnväg hade många öknamn, på grund av sin låga maxhastighet – ”Gödelövaren”, ”Såsaputtan”, ”Häckasmällan” m.fl.

Bjärshögs Skytteförening.

Den 7-1. 1904.

K. H. Hjärtligt tack för den vackra
 vy och för de tagit hand om mitt
 armband. Mådde förträffligt offer belön,
 hoppas du också gör det. Kan ick jäga när
 jag kommer till stam. Hälningar vännen Sna.

Bjärshögs skytteförening samlad vid skyttepaviljongen,
 kring sekelskiftet 1900, med unionsflaggan hissad.

Flygfoto över Bara från 1960. Överst till höger ses tegelbruket. Till vänster om korsningen landsvägen-järnvägen låg Erland Linses lantmannaaffär, Linsbo.

Bara station, utmed järnvägen
Malmö-Genarp, på 1920-talet.
Linjen upphörde 1948. I bak-
grunden skymtar Bara tegelbruk.

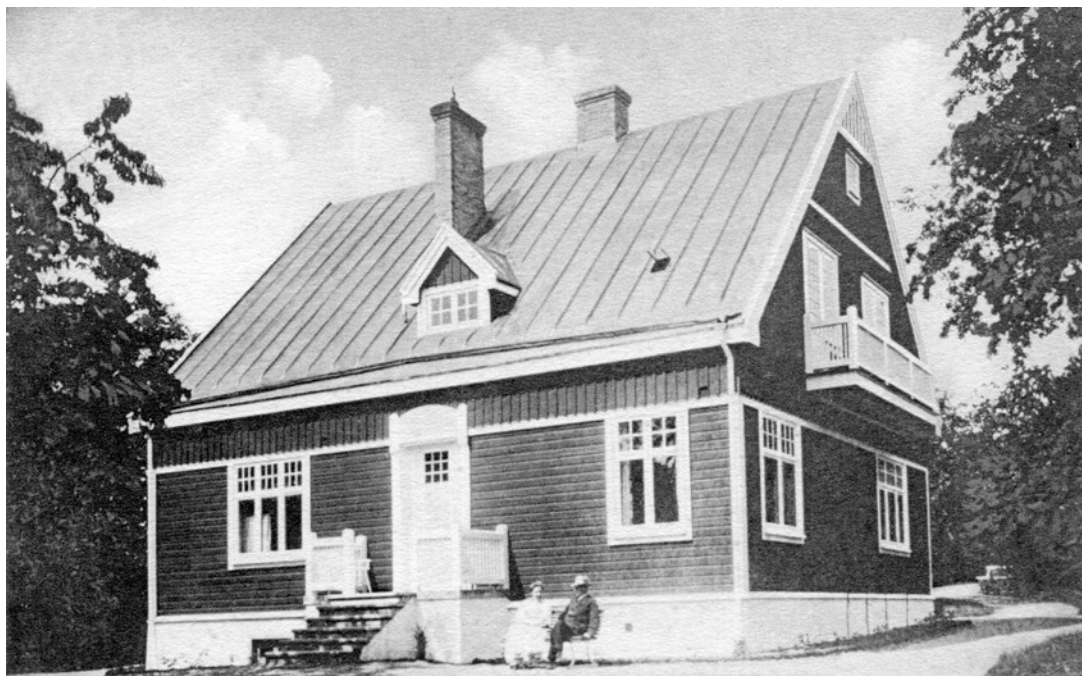

KFUM:s gossavdelning vid Bara station, på väg till
Torup den 17:e maj 1910.

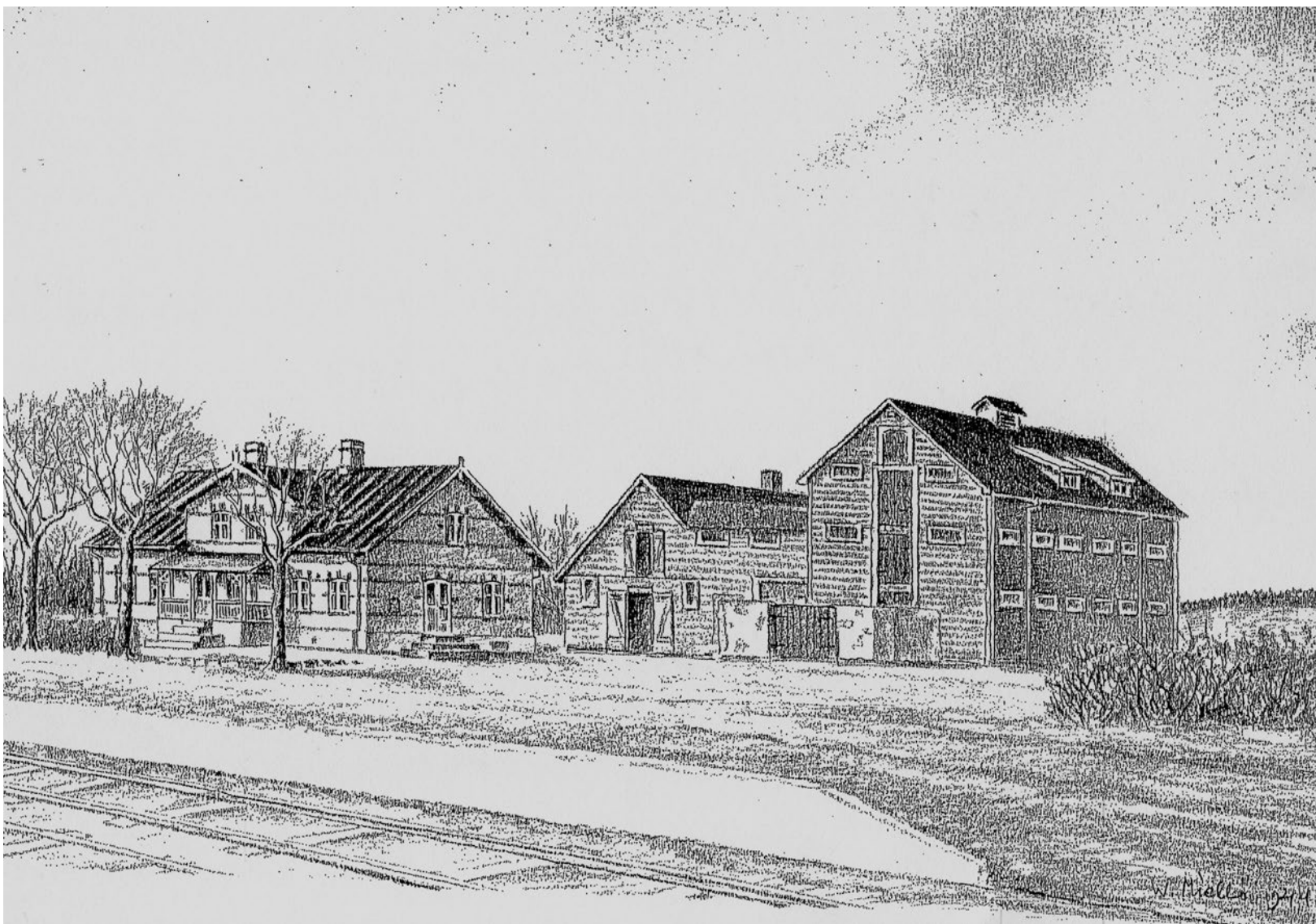
Gamla prästgården i Bara, som låg väster om kyrkan, intill vägen mellan Bara och Mölleberga. Gården revs 1934. Den nya prästgården hade dessförinnan byggts intill.

Baras nya prästgård, kort efter att den byggts år 1912.

Baras nya prästgård idag, numera privatbostad.

Linsbo i Bara. Teckning av W. Miellö 1944. Lanthandeln grundades 1894 av Nils Larsson, som också byggde huset och spannmålsmagasinet, invid Bara station, utmed järnvägen Malmö-Genarp. Bostadshuset står ännu kvar och används som förskola.

Tre torp i Bara – Grönetorp, Helenetorp
och Månstorp – med s.k. coyetgavlar
("Kojättagövla"), byggda under
1800-talets första hälft.

Eleverna i Bara gamla skola, tillsammans med sin
lärare Johan Andersson som också var kantor.

Nybebyggelse på Värbyområdet i Bara, vid mitten av 1960-talet.

Vy över nutida villabebyggelse i Bara.

Torups Slott, Skåne.

AKTA
FOTOGRAF
Eneamrätt & Foto: A/B Flygtrafik, Dals Långed.
Frigiven av Försvarsstabem H 25

Flygfoto över Torups slott år 1946. Det som ser ut som en vallgrav är i verkligheten återstoden av den större sjö i vars mitt slottet låg. Det är ett av de bäst bevarade 1500-tals-slotten i Sverige. Idag ägs det av Malmö kommun.

Statarlängan i Torup uppfördes 1886 av Gustaf Coyet. Statarsystemet upphävdes 1945. Under åren 1992-95 restaurerades byggnaderna av Stiftelsen Statarmuséet i Skåne, som fortfarande äger byggnaderna och driver museiverksamheten. På bilderna ses en skolklass som har temadag på muséet.

Restaurangen på Bokskogens nöjesfält i början av 1900-talet, nedbrunnen 1960.

Dansbanorna på Bokskogens nöjesfält år 1898.

Bokskogens nöjesfält, i skogen nordöst om Torups slott, någon gång på 1930-40-talet.

I likhet med en del andra nöjesfält hade även Bokskogen båtgungror. Bilden är från 1929.

Bryggghus i närheten av Torups slott.
Ett av de många gamla hus som finns i
omgivningarna.

Risemölla kvarn inne i bokskogen, i
närheten av Torup. Huset finns ännu
kvar, utmed vägen mellan Torup och
Hyby.

”Prästastenarna” vid Flängevad, mellan Torup och Hyby. Prästerna i Hyby och Bara brukade träffas här på 1700-talet, för att diskutera gemensamma angelägenheter. Här planterades en skogsdunge, vari stenarna placerades. På den vänstra stenen står på latin: ”För att Hyby och Bara prästerskap må komma tillsammans i skuggan planterade F. Swanander och O. Borup träden 1790”. På den högra stenen står på svenska: ”Hugg icke niding handen skall wissna”. Nederst på stenen är en hand huggen i relief. Träden var borta 1819 – nedsågade, inte huggna.

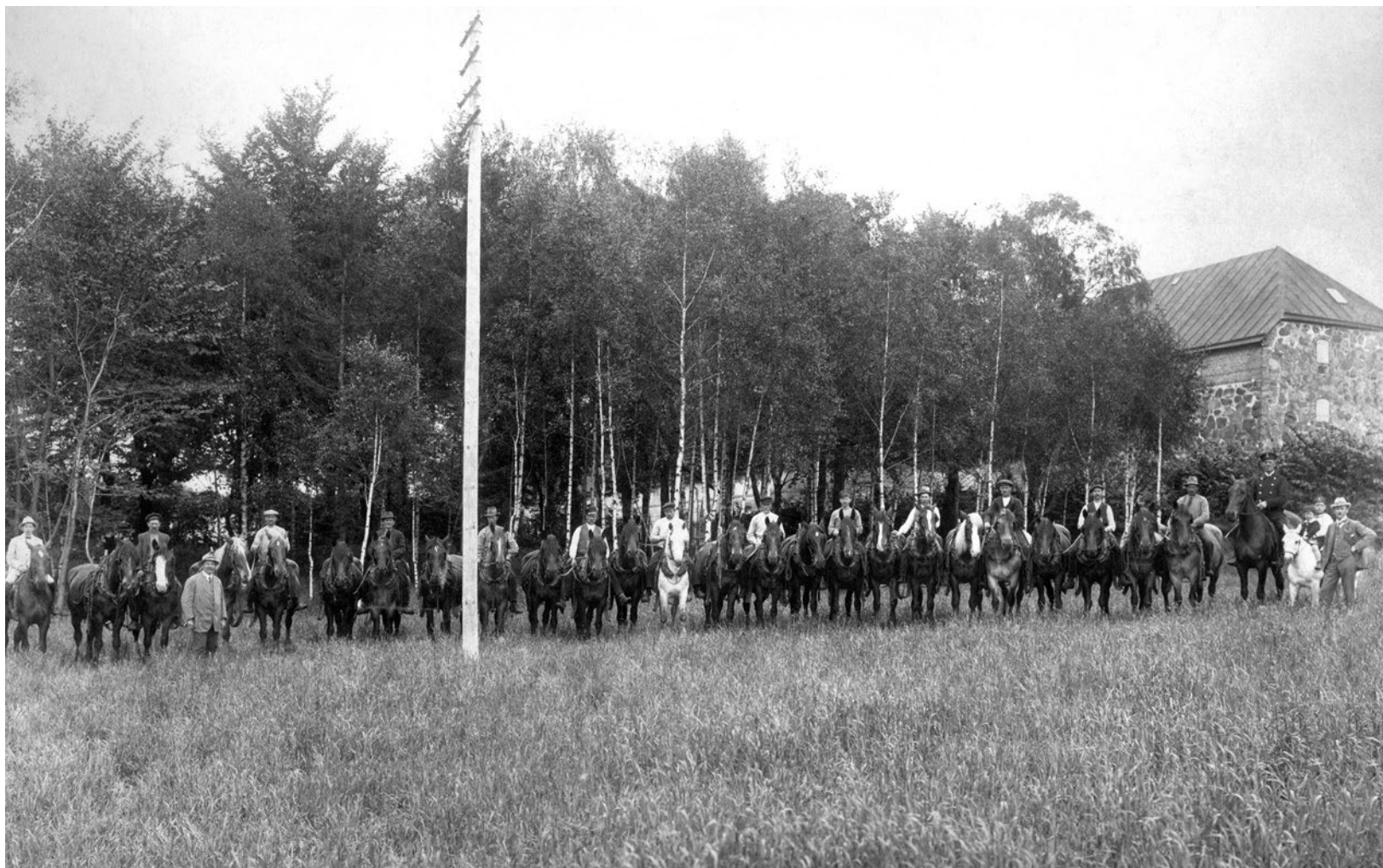
Flygfoto över Klågerup, från öster, år 1958. Längst uppe till höger ligger det då nybyggda äldreboendet Solgården. På andra sidan vägen ligger brandstationen, i skogsdungen därbakom låg det äldre ålderdomshemmet.

Flygfoto över Klågerup, från sydväst, på 1930-talet. I fonden Klågerupshemmet som ännu finns kvar, vid den nuvarande infarten från väg 108. Längst upp till vänster syns "Saftstationen".

Klågerups slott, med anor från 1100-talet. Den nuvarande slottsbyggnaden byggdes 1745, men fick sitt nuvarande utseende år 1858 av Helgo Zettervall.

Tolv par hästar på Klågerups gård kring 1910.

Personalen på saftstationen i Klågerup. Fjärde mannen från vänster är godsägaren Axel Nilsson på Klågerups gård. Saftstationen byggdes av Svenska Sockerbolaget på 1890-talet. Saften pumpades i järnrör till sockerfabriken i Staffanstorp. Driften upphörde 1918, byggnaden revs på 1930-talet.

Järnvägsstationen. Klågerup.

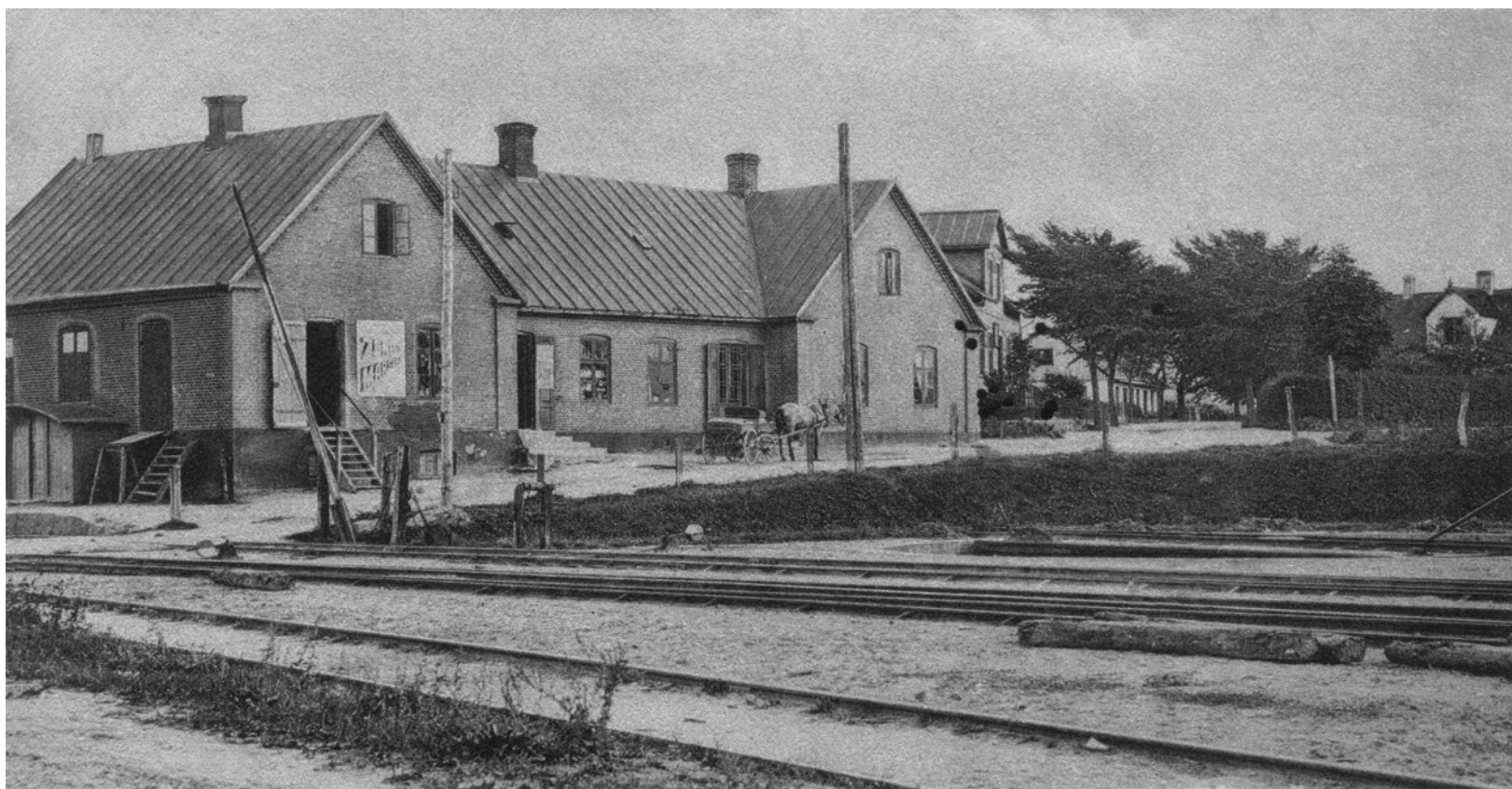

Järnvägsstationen i Klågerup, vid korsningen av järnvägarna Lund-Trelleborg (1875-1960) och Malmö-Genarp (1894-1948).

Klågerups järnvägsstation idag.

Vy från Klågerup, Handelsaffären. 1906. Jacke L. i går.
 Hälsningar Lantmannaffären

Lantmannaaffären i Klågerup vid 1900-talets början.
 Huset finns ännu kvar och har inhyst affärer fram till
 våra dagar, bland annat en ICA-butik.

Handelsaffärens hus i Klågerup idag. Affärsrörelsen är numera nerlagd.

Klågerups bryggeri cirka 1905. Bryggeriet byggdes av Anders Winberg år 1897. Till vänster, mellan hästecipagen, står och sitter familjen Winberg. Mannen längst till höger sägs ha varit Winbergs bror. Några av pojkarna på bryggarvagnarna var förmodligen söner i huset.

Anders Winbergs son William
övertog så småningom rörelsen
från fadern, här tillsammans med
en kamrat på drickaskjutsen.
Rörelsen upphörde någon gång
1955-57.

Det nutida huset på
platsen för det rivna
bryggeriet.

Klågerups Reparationsverkstad.

Klågerups Reparationsverkstad – på okänd plats.

Skräddarmästare Magnus Jönsson drev skrädderi i Klågerup 1933-1950. Bilden är från 1947. Pressjärnet, till höger på bordet, vägde åtta kilo.

Bara kommunalkontor i Klågerup, som stängdes i samband med sammanslagningen av Bara och Svedala kommuner år 1977. Huset byggdes 1915 och var från början mejeri och mjölkaffär. Senare var här banklokal och därefter bibliotek.

Manufakturaffären i Klågerup på 1960-talet. Rörelsen startade 1914 och upphörde 1982.

Hyby gård i fågelperspektiv 1946.

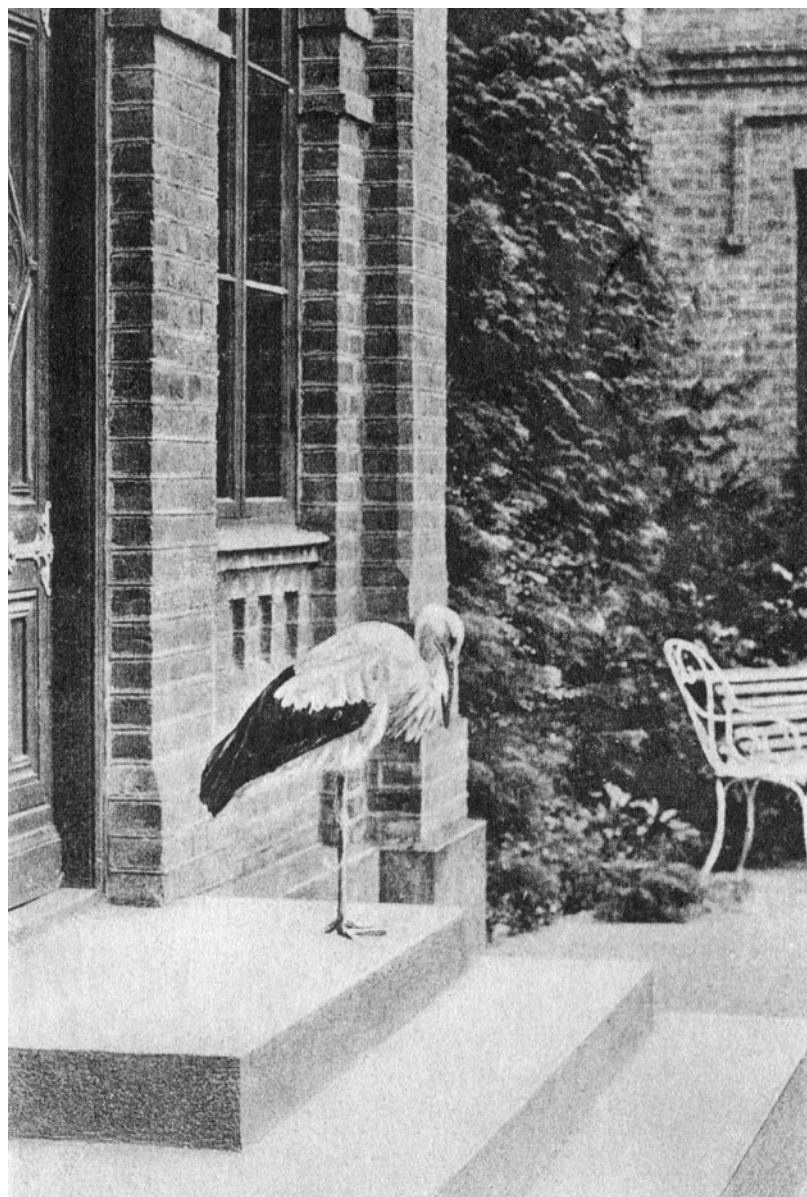
Hyby slott kring sekelskiftet 1900. Det gamla envåningshuset från 1761 blev 1835-36 ombyggt av Helgo Zettervall till ett tvåvåningshus med frontespiser. Åren 1883-84 påbyggdes slottet, ännu en gång, till utseendet på bilden.

Hyby slott efter ombyggnaden 1966.

Storkpelaren vid Hyby gård, ritad av Helgo Zettervall som även gjorde ritningarna för ombyggnaden av mangårdsbyggnaden. Senaste häckningen i storkpelaren ägde rum 1938.

Stork på trappan till Hyby slott, kring 1935.

Jordbruksarbete vid "Galtasölan" i Hyby.

Hyby bränneri, troligen byggt 1845, enligt uppgift på gaveln. Sista säsongen var 1970-71.

”Josefssons lanthandel” i Vismarlöv 1910. Framför huset, som byggdes cirka 1900, står den dåvarande innehavaren Anders Fransson med familj. Mannen i dörröppningen sägs ha varit bokhållaren. Det halmtäckta huset som skymtar till vänster är Goodtemplarhuset. Logens dåvarande ordförande var ”Nils skomakare”, N. P. Larsson.

Vismarlövs lanthandel idag.

Flygfoto över Holmeja, från söder, år 1951. Längst till vänster står väderkvarnen. Längst upp till höger går järnvägen mot Lund, med ett stickspår till Yddinge tegelbruk.

Holmeja Järnvägsstation.

Uppe till vänster:

John Granetoft var stins i Holmeja åren 1940 till 1954. Här ses han med en omhändertagen hjortkalv som sedermera kom till Skansen i Stockholm. När familjen Granetoft flera år senare besökte Skansen lystrade hjorten fortfarande till sitt namn när de ropade.

Ovan:

Holmeja järnvägsstation, vid järnvägen Lund-Trelleborg, cirka 1922.

Nere till vänster:

I Holmeja stationshus finns idag en förskola som drivs i form av en ekonomisk förening.

Motorverkstaden i Holmeja på 1960-talet. På interiörbilden ses innehavaren Johan Nilsson och därbakom hans bror Gunnar.

Holmeja sågverk. På bilden till vänster ses vid ramsågen Yngve Löfström med sönerna Lave och Jarl.

Skördebild från Östergård, Holmeja by, år 1933. Familjen Jönsson tar kaffepaus.

Tröskning med lokomobil i Holmeja någon gång på
1920-30-talet.

Holmeja kvarn:

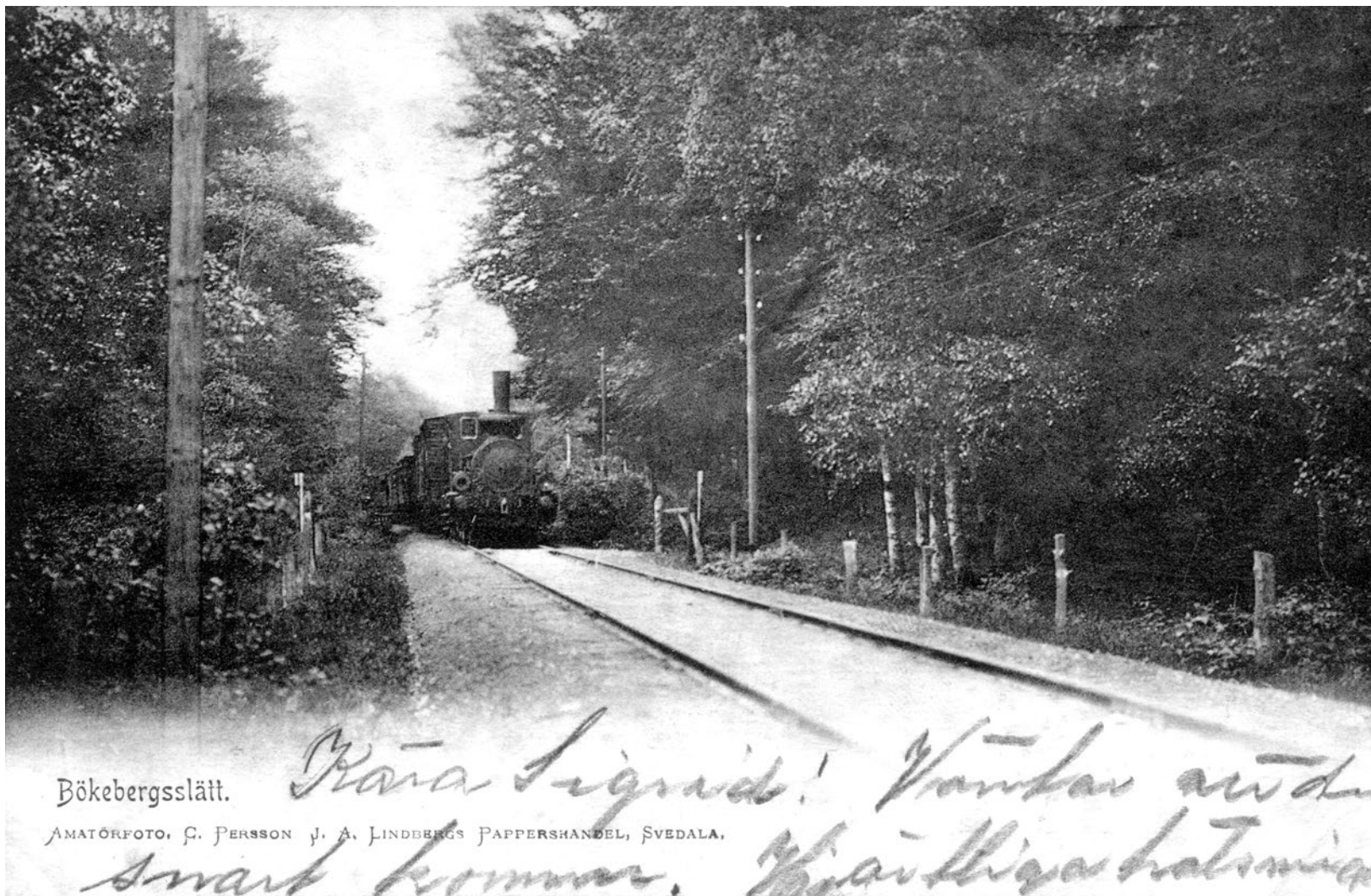
På bilden ovan sitter möllaren Thure Hansson på grässlänten framför kvarnen. Framför Møllegården står hans döttrar med sina cyklar. Bilen vid häcken är en Opel Olympia från 1937, vilket ger en ungefärlig tidsbestämning.

På bilden till höger ses Thure Hansson med två döttrar på segelbanan.

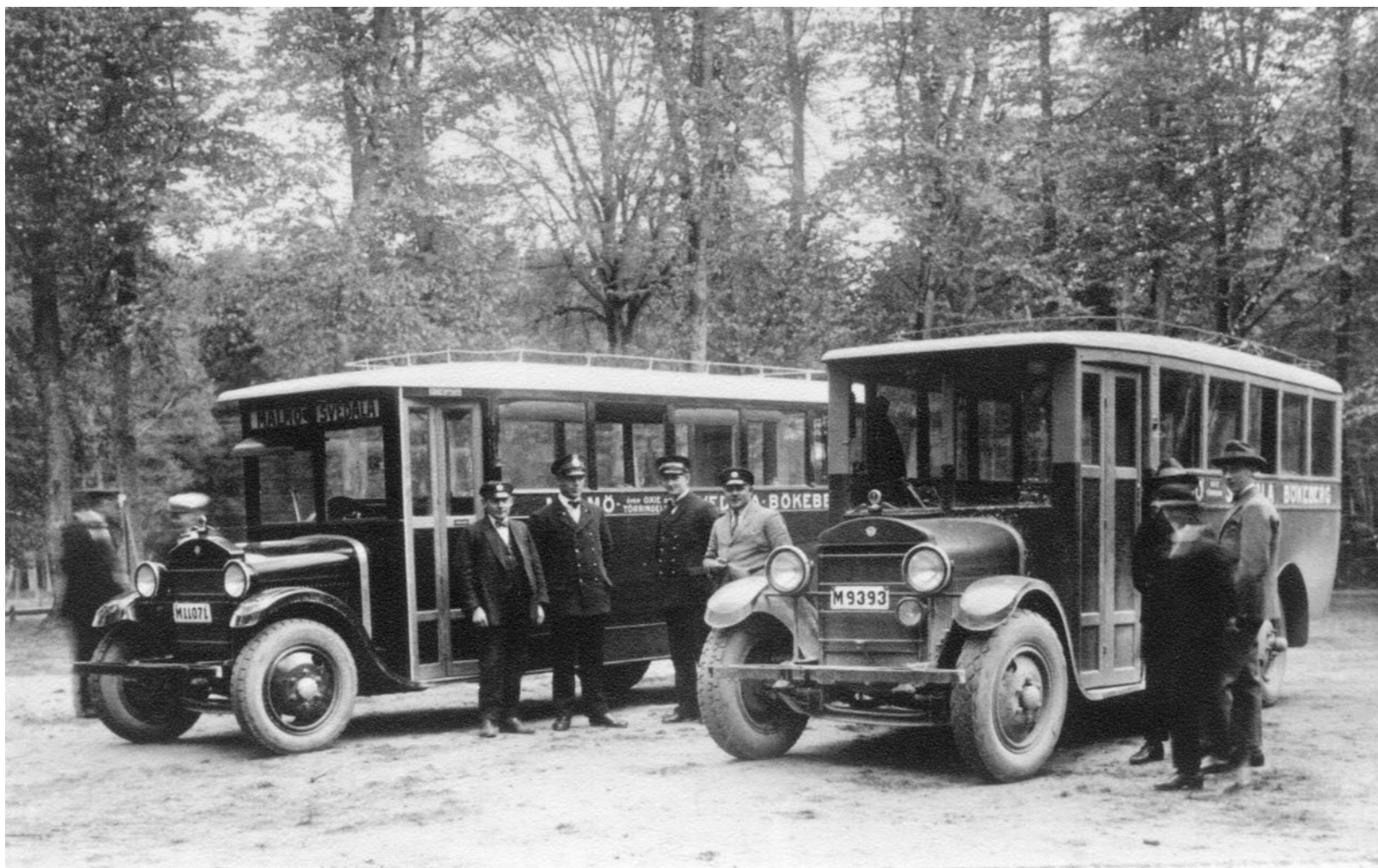
Arbetsstyrkan vid Yddinge tegelbruk år 1939.

Tåget från Lund mot Trelleborg ångar genom Bökeberg,
vid hållplatsen Bökebergsslätt, i början av 1900-talet.

Samma vy som på föregående bild, fast 100 år senare.

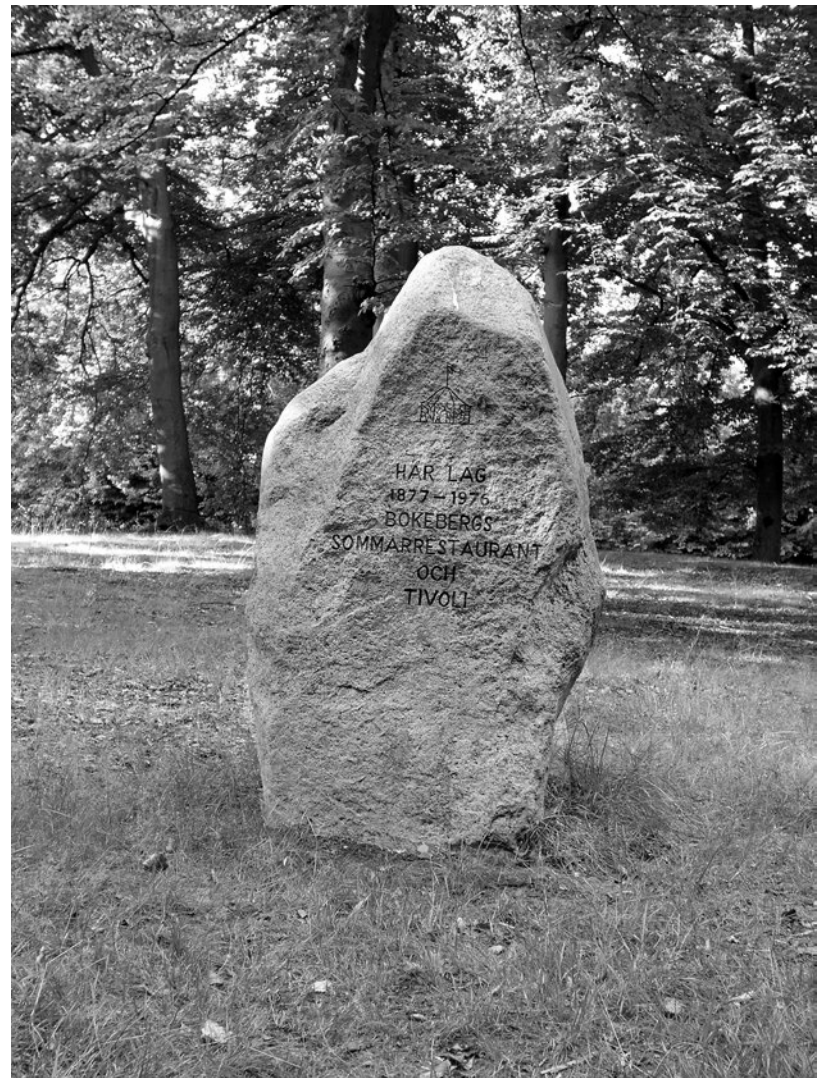
Ett av flera sätt att ta sig till Bökeberg på 1920-talet,
bussarna Malmö-Bökeberg.

Festplatsen i Bökeberg 1958. I förgrunden ses järnvägen Lund-Trelleborg.

”Ekpaviljongen” i Bökeberg, på en kulle bakom dansbanorna.

Minnessten över Bökebergs sommarrestaurang och tivoli, på platsen för ekpaviljongen. Stenen invigdes av Greta Thott vid pingsten 1990.

Bökebergs sommarrestaurant vid sekel-skiftet 1900.

Bökebergs sommarrestaurant på 1950-talet. Byggnaden hade då blivit utbyggd med en stor glasveranda, med altan på taket. Den gamla gaveln syns därbakom.

Dansen trädes på dansbanorna i Bökeberg kring sekelskiftet 1900. Orkestern satt i den lilla byggnaden mellan dansbanorna.

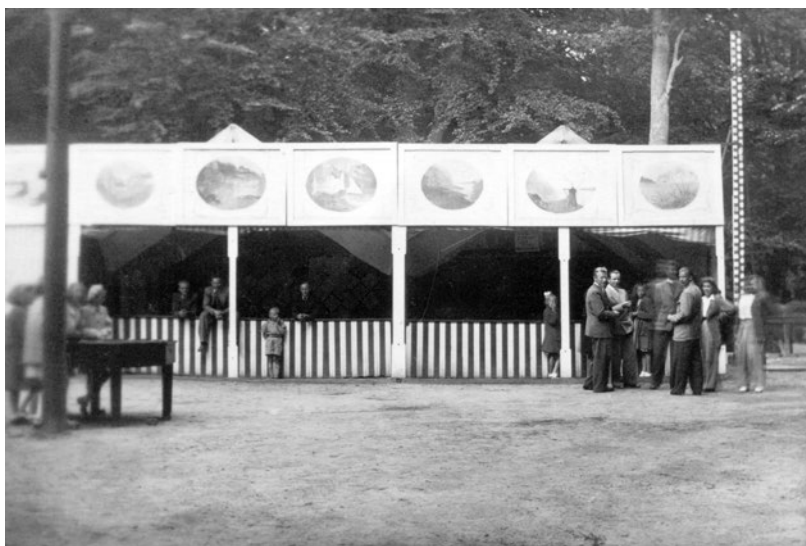
The Hot Boys i Bökeberg 1944, med Kalle Karlberg på dragspel.

Båtgungorna vid sidan om spelhallarna.

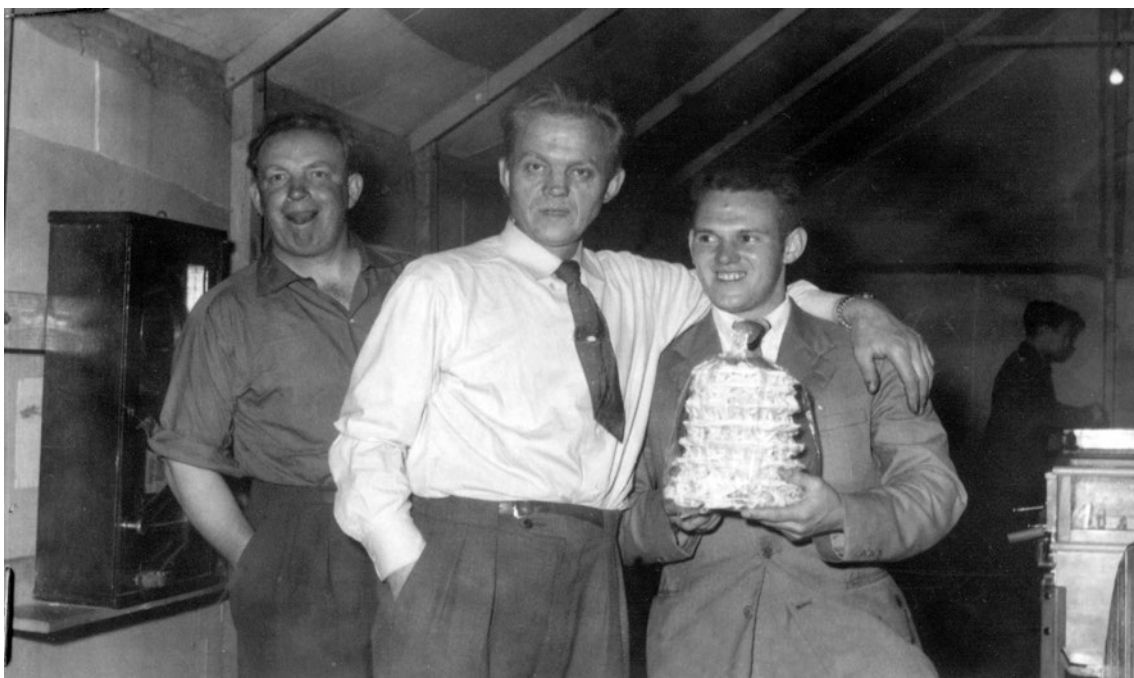
Göte Jönsson vid spelbordet. Under många år drev han festplatsen tillsammans med en kompanjon.

Skjutbanorna, där man sköt med gevär, kastade pil på ballonger och boll på burkar. Till höger stod kraftmätaren.

”Vakten” i Bökeberg.

Kompanjonerna Göte Jönsson och Herved Persson med glad lotterivinnare.

Göte Jönssons fru Elsa vid Kaffe-hjulet.

En av många aktiviteter i Bökeberg, en skytteförening uppställd för fotografering 1904.

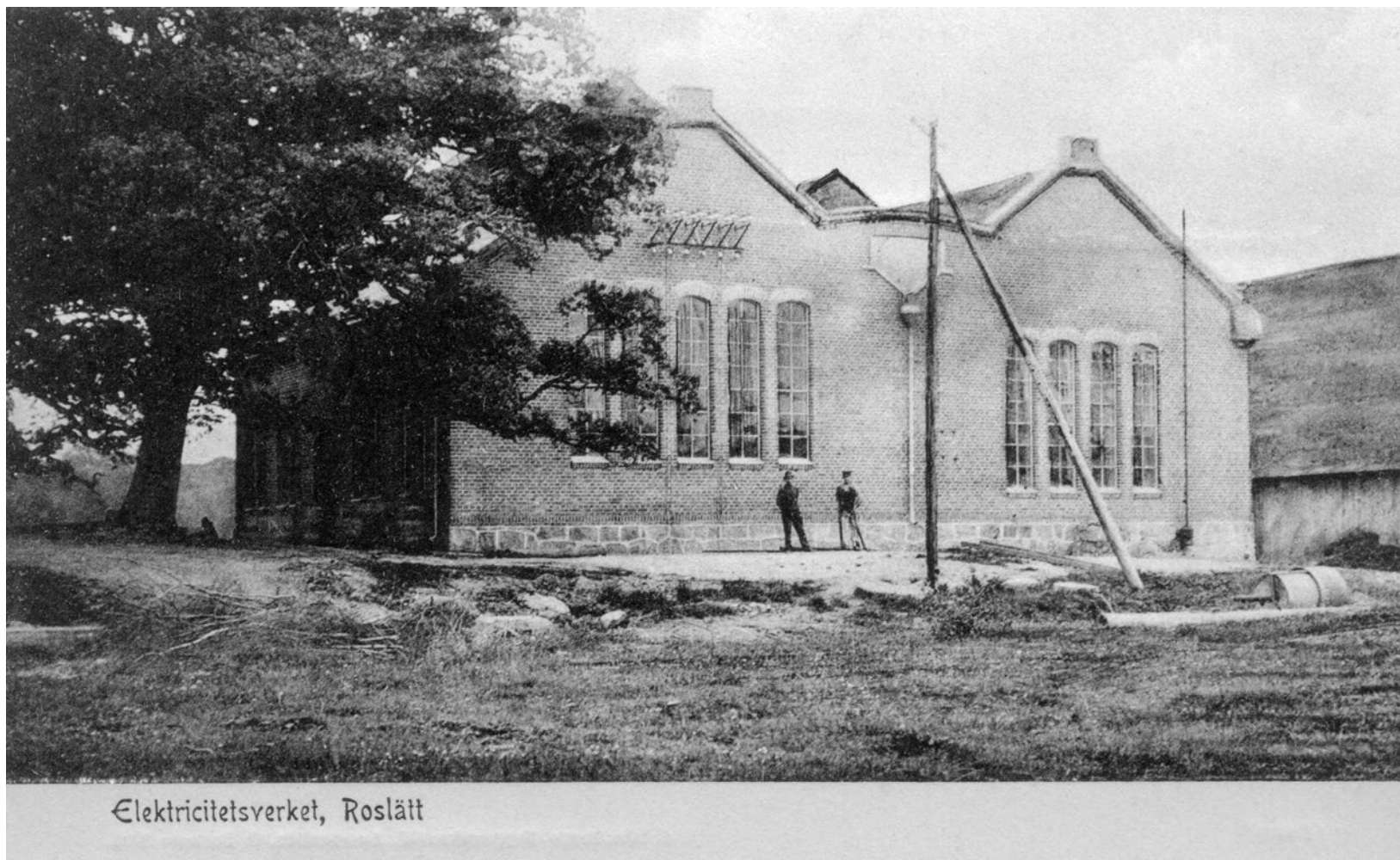
Svedala Bågskyttesällskap, uppställt i Bökeberg på 1950-talet.

Roslätts gård, uppförd 1793, tillhörde sedan slutet av 1700-talet släkten Thott på Skabersjö. Idag har den andra ägare.

Höbärgning på Roslätts gård, okänt när.

Elektricitetsverket i Roslätt byggdes någon gång mellan 1902 och 1904, på initiativ av Nils Fredriksson. Byggnaden låg intill en torvmosse, av skälet att torvgas användes som drivkraft. Verket var det första som levererade elkraft till Svedala, främst till Åbjörn Anderssons mekaniska verkstad, Försökstegelbruket och köpingens 65 gatlyktor.

Flygfoto över Södiken från 1946.

Delar av Sjödiken i början av 1950-talet. Den lådliknande byggnaden i förgrunden var konsumbutiken, längst bort i fonden skymtar Sjödikens skola.

Släktträff hos Petter Andersson i Sjödiken 1914.
Själv står han i ljus hatt framför dörren.

Alma Andersson och Alfrida Bengtsson i Sjödiken
bakar spettkaka på 1960-talet.

Brödutkörare Nils Andersson säljer bröd för Svedala bageriförening någon gång i början av 1900-talet.

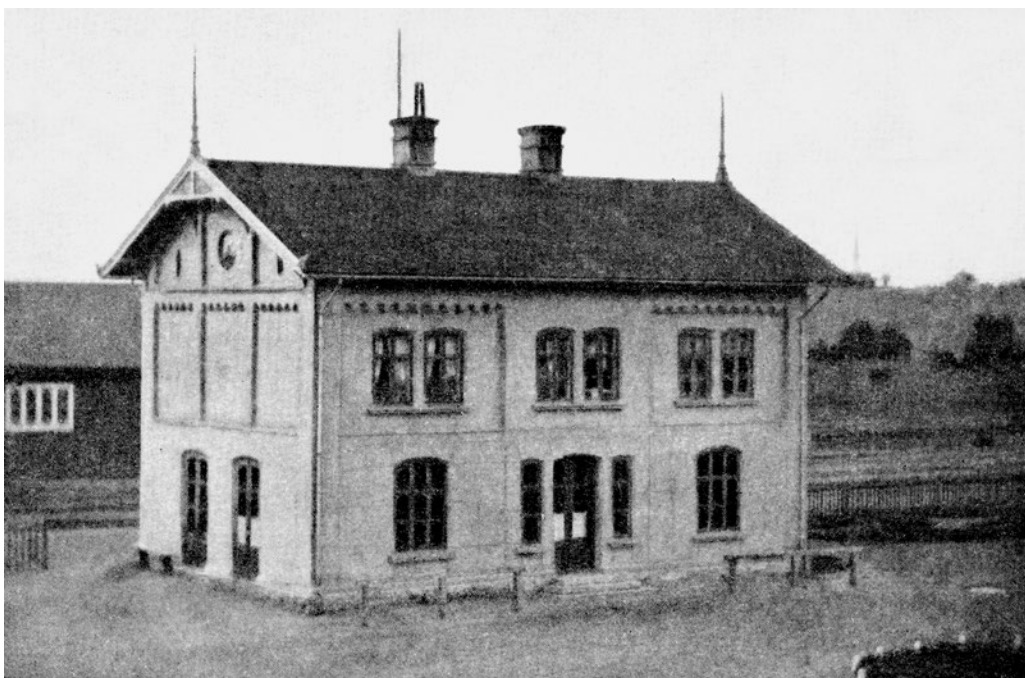
Affären i Bjeret i början av 1920-talet. Framför huset står innehavaren Elna Andersson.

Barnen i Påskaled ordnar "bal" någon i början av 1930-talet.

Hästvandring på Tofta i slutet av 1920-talet.

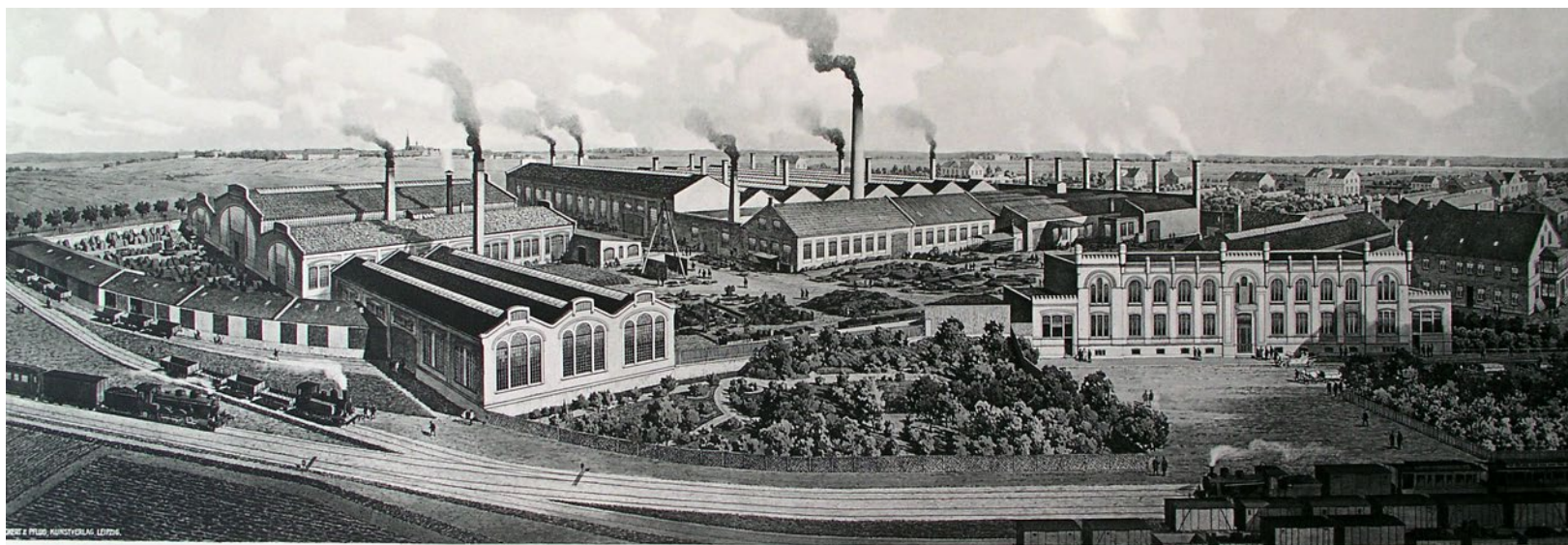
Den första stationsbyggnaden i Svedala. Järnvägen Malmö-Ystad anlades 1874 och järnvägen Lund Trelleborg 1875. Svedala blev då en järnvägsknut.

Svedala station kring sekelskiftet 1900. Bilden tagen i samband med 25-årsjubiléet för järnvägen Malmö-Ystad eller Lund-Trelleborg, oklart vilket. En ny stationsbyggnad, som står kvar än idag, hade byggts 1894.

Pågatåg möts på Svedala järnvägsstation idag.

ÅBJÖRN ANDERSSONS MEK. VERKSTADS A.-B. SVEDALA (SVERIGE.)

I och med järnvägarna blev Svedala en betydelsefull järnvägsknut, vilket smeden Åbjörn Andersson från Håstad insåg och flyttade sin verksamhet till Svedala år 1882. Tillsammans med en kompanjon bildade han Åbjörn Anderssons Mekaniska Verkstads Aktiebolag år 1891. Bilden från 1910-talet visar hur verksamheten hade vuxit. För att göra bilden mera överskådlig och enhetlig hade stationshuset tagits bort från fotot. Den representativa kontorsbyggnaden vid stationsplanen finns ännu kvar, likaså "Hallen" till vänster på bilden. Däremot finns inte längre Åbjörn Anderssons stora privatbostad, längst till höger på bilden.

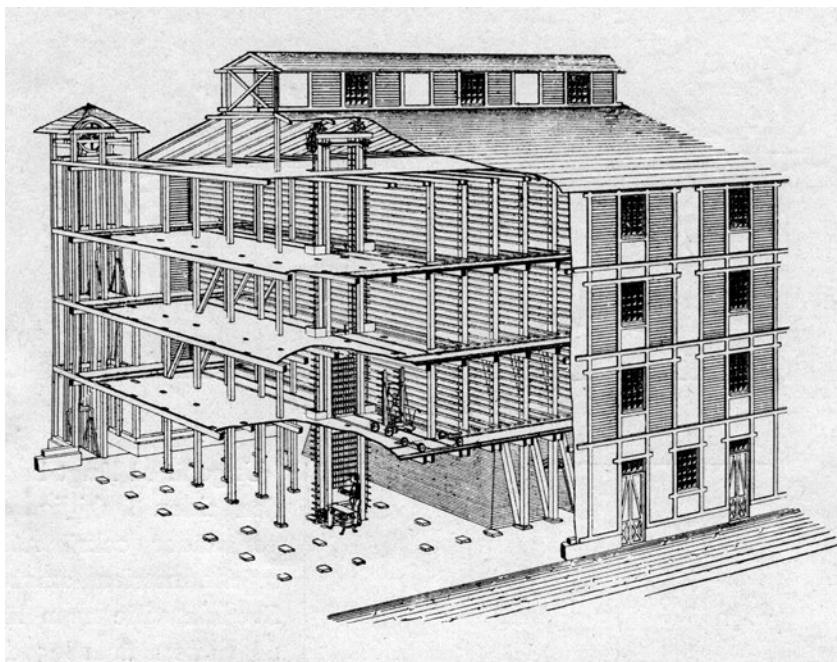
Flygfoto över Svedala stationssamhälle i början av 1930-talet.

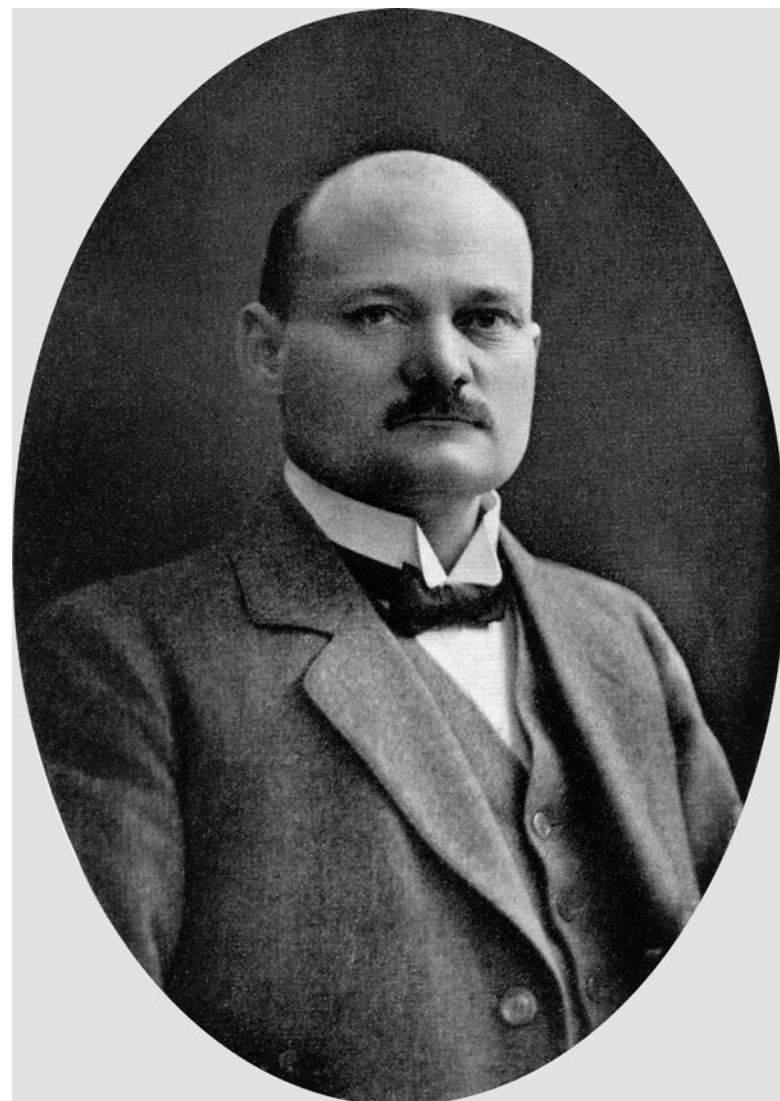
Åbjörn Andersson, 1846 - 1922, fattigpojken som blev storföretagare. Han grundade inte endast Svedalas största industri, i viss mån kan han även beskrivas som grundaren av Svedala som centralort.

Begravningsståget vid Åbjörn Anderssons jordfästning, redo för avmarsch på Gjuterigatan, våren 1922. Gatan var beströdd med hackat gränris.

Tegelbruksbyggnad med anordning för automatisk transport av teglet och tillvaratagande av spillvärmen från tegelugnen. Det var detta som fick namnet "Svedalasystemet". Patentet innehades av Nils Fredriksson och fick stort genomslag, framför allt i Norden, men även i Ryssland och övriga Europa.

Nils Fredriksson år 1917, 47 år gammal. I sin livsgärning kunde han bl.a. ståta med 96 patent.

Åbjörn Anderssons kontorsbyggnad, uppförd år 1900. Den lilla tillbyggnaden till höger byggdes 1906 för Sydsvenska Banken.

Åbjörn Anderssons privatbostad kring sekel-skiftet 1900, sedd från stationsplanen. Till vänster syns gaveln på kontorsbyggnaden. Sedermera inrymdes postlokaler i bottenvåningen.

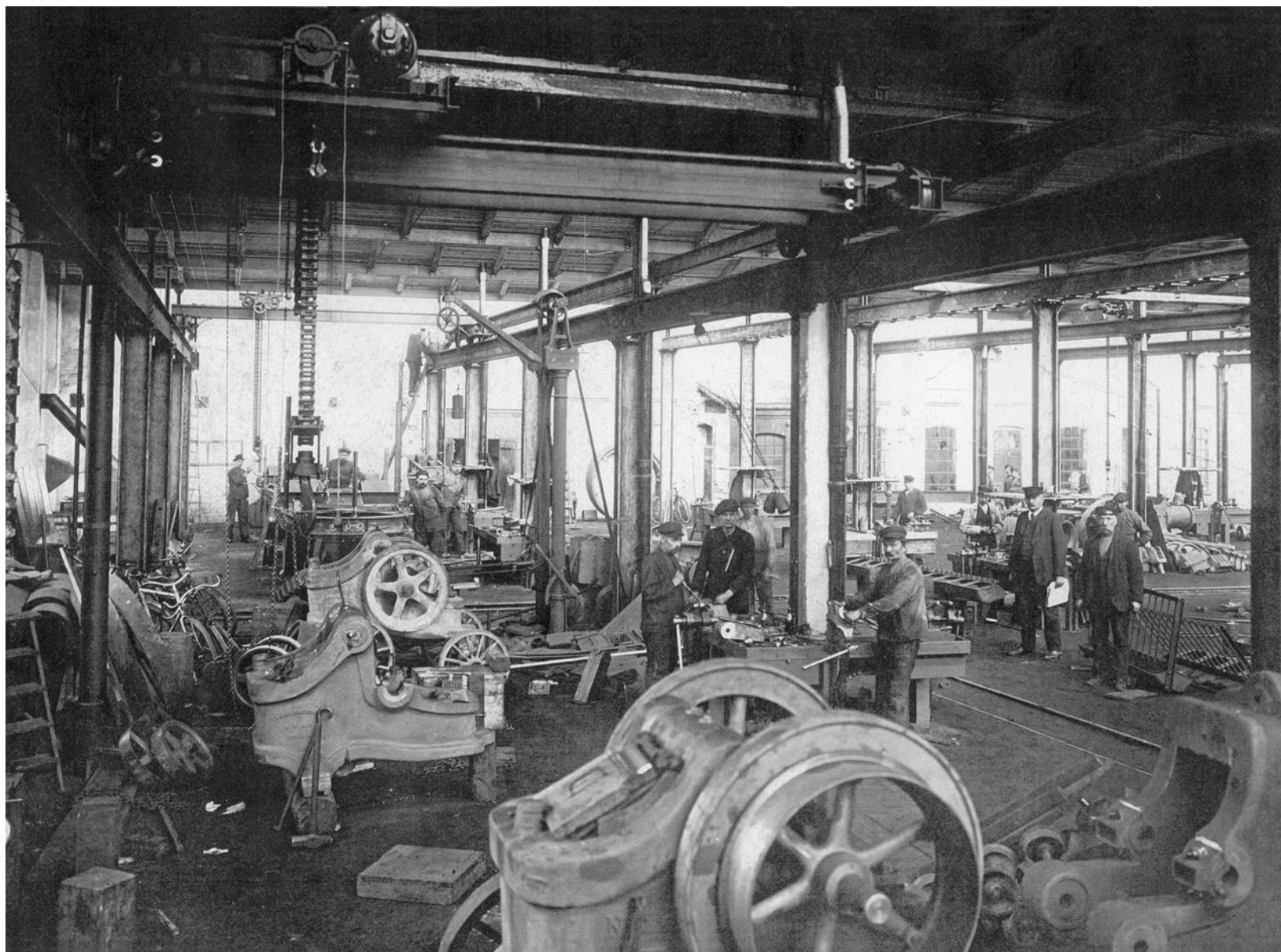
Gjuterigatan, även kallad "Sibirien". Åbjörn Anderssons långa verkstadsfasad finns ännu kvar och är ett värdefullt industriminne. Innanför fasaden låg företagets smedjor, med ässjornas skorstenar utmed gatan. Längst upp syns vattentornet som försörjde hela företaget med rinnande vatten, inte alltid en självklarhet i dåtidens verkstäder. Gaveln närmast i bild är en av företagets äldsta verkstadsbyggnader. I många år inrymdes här företagets egen bilverkstad. Bensinpumpen på trottoaren var gjuteriets egen.

Då Åbjörn Anderssons privatbostad revs 1939 ersattes den av den nuvarande byggnaden på platsen, som inrymde lokaler för Posten och Skånska Banken. År 1972 flyttade dessa två till ett nytt hus i hörnet Kyrkogatan-Storgatan, varefter företaget övertog lokalerna.

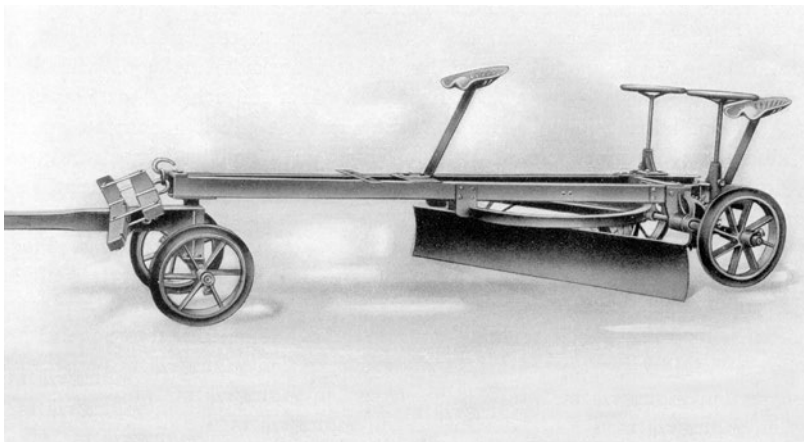

Smidesverkstaden med ässjorna. Till vänster ses skorstenarna, som också dominerar gatufasaden.

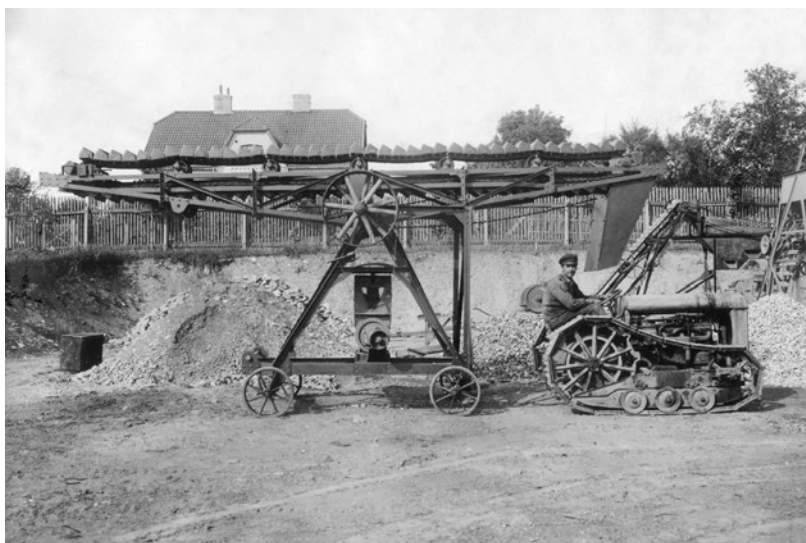
En tidig bild från monteringsverkstaden för stenkrossar.

Under många år var väghyvlar en av Åbjörn Anderssons stora produkter och gjorde namnet Svedala känt över hela landet. Här ser vi några olika äldre och yngre modeller.

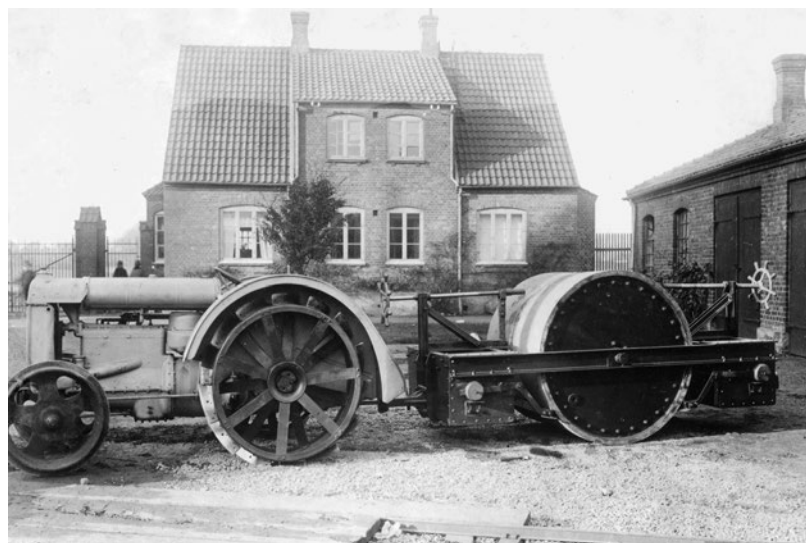

Hästanspänd väghyvel, en av de första som tillverkades. Som framgår på bilden hade maskinen två sitsar, en för kusken och en för maskinskötaren.

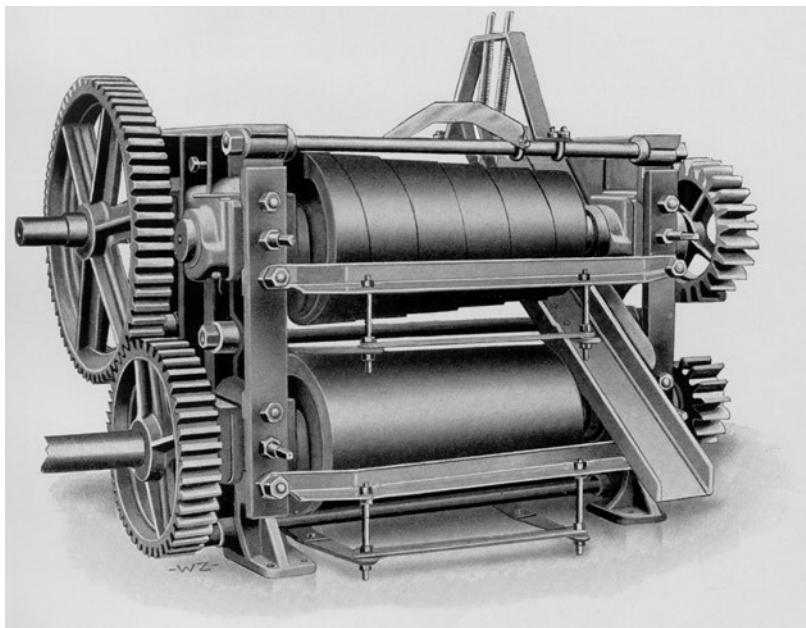

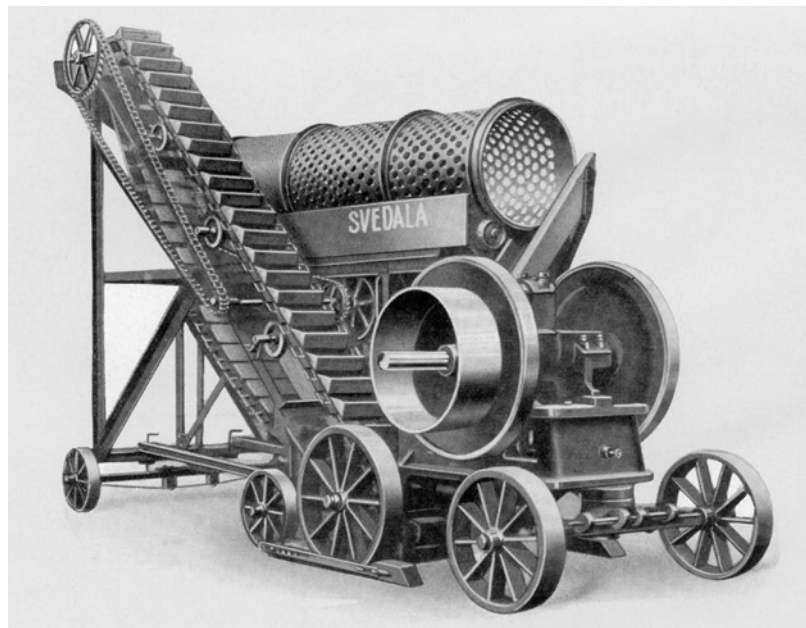
Lastningselevator från Åbjörn Andersson, levererad till AB Vägförbättringar i Vänersborg 1931, framdragen av traktorn "Lotta".

Traktordragen vägvält från Åbjörn Andersson, levererad till en Herr E.G. Nyman i Kapstaden, Sydafrika, år 1929.

Stenavskiljande valsverk för tegellera, en av många maskiner för tegeltillverkning som Åbjörn Andersson hade patent på.

Stenkross med elevator och sorteringstrumma, tillverkad vid Åbjörn Andreassons mekaniska verkstad under tidigt 1900-tal.

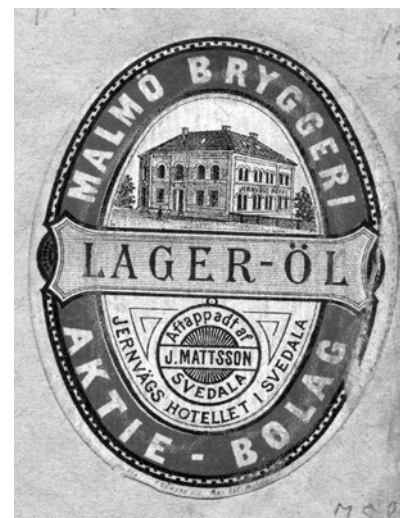
Stenkross, med elevator och såll, tillverkad vid Åbjörn
Anderssons mekaniska verkstad under tidigt 1900-tal.

I och med Åbjörn Anderssons införlivande i Sandvikkoncernen skedde en renodling av produktionen till huvudsakligen utrustning för berg- och mineralhantering. Företaget fick ett nytt namn: Sandvik Rock Processing. Detta mobila kross- och sorteringsverk får representera denna nya inriktning.

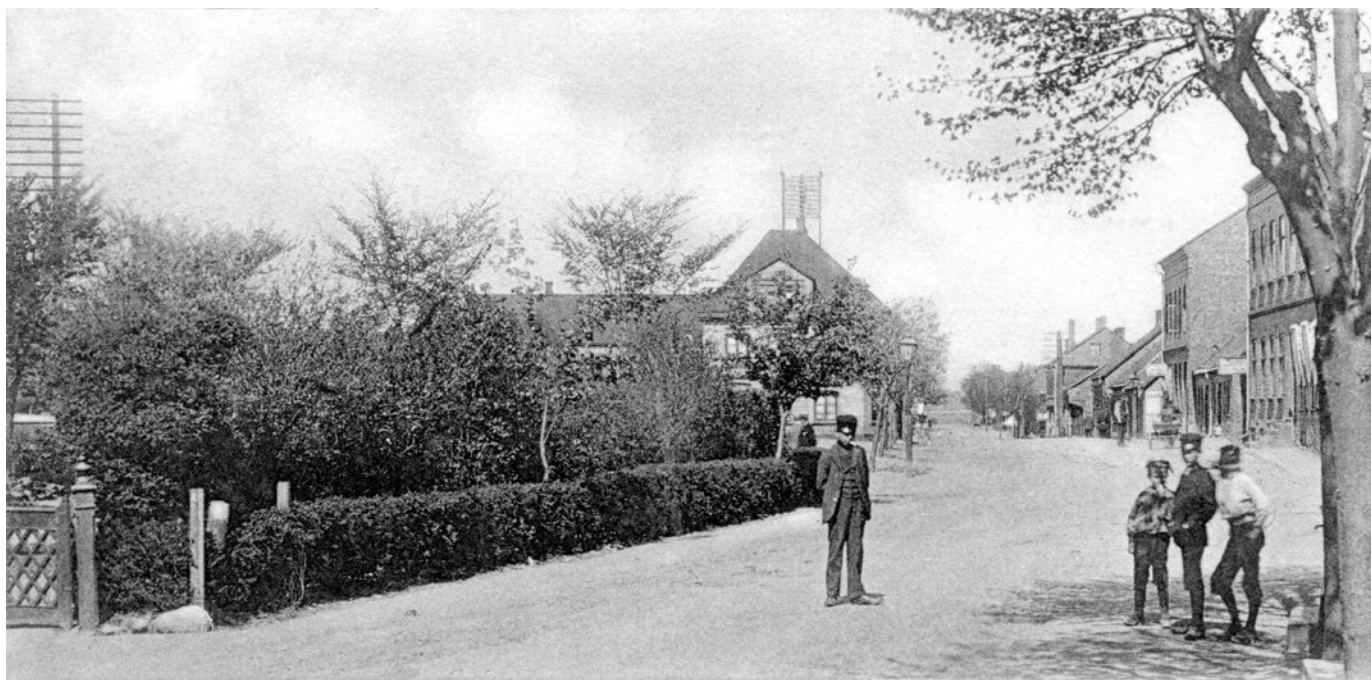

Järnvägshotellet i Svedala byggdes 1875. Det tjänade till en början också som skjutshåll, en skyldighet som upphörde först 1923. Den lilla byggnaden till vänster var hotellets bakficka, kallad "Trean", som senare revs, varefter hotellet tillbyggdes åt detta håll. Hotellet brann ner 1995.

Möllers Café, på Storgatan, mellan stationen och Kyrkogatan, vid sekelskiftet 1900. Kaféet fick sedermera namnet Café Continental. Huset finns kvar än idag, fast kraftigt ombyggt.

Korsningen
Storgatan-Kyrko-
gatan, sedd från
Möllers Café,
någon gång före
1912, då "Apo-
tekshuset" bygg-
des till vänster.

Samma vy som på föregående bild, fast nu med "Apotekshuset", som helt förändrade gatubilden. Detta var under många år Svedalas högsta bostadshus. Fotografiet går inte att tidsbestämma mer än till någon gång på 1930-40-talet. I fastigheten fanns då, förutom apotek, även rak- och frisersalong, Rikstelefon och Svedala bok-, musik- och pappershandel.

Apoteket, Svedala

Apoteket fanns i fastigheten från 1912 till 1977. På interiörbilden ses apotekare Ernst Hjalmar Thullberg med fru och personal. Bilden från något tillfälle mellan åren 1928 och 1936, då Thullberg var apotekare.

Stortorget i Svedala på 1930-talet. Från vänster ses det gamla kommunhuset, Sparbanken och "Mor Annas" matservering (Pensionat Linnéa). Bland polis Linderoths frivilliga åtaganden ingick att hålla torgets rosenrabatt i gott skick.

Samma vy som föregående bild idag.

Torgdag på Stortorget i Svedala, någon gång kring sekelskiftet 1900. I fonden syns Herman Åbjörnssons villa, ursprungligen uppförd kring 1900 för Nils Fredriksson. Byggmästare var den lokalt välkände "Kyrkepetter". Till höger om detta syns "Hästslaktarhuset" som revs i början av 1950-talet. I förgrunden ser vi toffelförsäljning.

Marknad - Svedala marknad - på Stortorget. Idag mera tivoli än marknad. Marknaden är förflyttad till Storgatan.

Utsikt över Storgatan från "Apotekshusets" hörnbalkong.
Bilden från någon gång mellan 1921-25.

Stortorget och Storgatan idag, från Apotekshusets hörn-
balkong, i likhet med föregående fotografi.

Gustav Åkerlund med sin välkända glasscykel på Stortorget, utanför Café Bredablick, i början av 1940-talet. Åkerlund tillverkade sin egen glass, på vintern byttes glasscykeln ut mot en liten korvkiosk på hjul.

Studenter njuter av Åkerlunds hemgjorda glass.

Hörnet Bankgatan-Storgatan 1905, Paulson öppnade då sin affär. I det låga huset till höger därom inrymdes S. P. Anderssons affär. År 1914 fick huset sitt nuvarande utseende. I huset längst till höger fanns en speceri-affär som så småningom fick namnet Lihné och Nordins speceri- och diverseaffär. Såväl Andersson som Nordin var vad vi idag skulle kalla lanthandlare.

En för många svedalabor välkänd vy över Storgatan år 1949. Mitt i bilden står S.W. Larssons bagarbil utanför bageriet. På hörnet till vänster ses det välkända Café Bredablick, med bageri och servering, även utomhus sommartid, med minigolf i trädgården.

Innehavaren av Café Bredablick, Emil Chrisoffersson, i bagartagen. Han drev rörelsen från 1937 till 1978, då fastigheten skulle rivas. Många minns hans wienerbröd och flätor.

Storgatan 20 år 1912. I de tre fönstren till vänster kan man läsa: "G A Möller. Charkuteri & Delikatesser. Kött & fläskaffär". Till höger fanns en uraffär med en rejäl termometer på väggen. Huset finns kvar än idag, men är rejält ombyggt.

I huset ovan hade Jörgen Nissen sin frukt-, grönsaks- och kolonialvaruaffär, i samma lokal som den tidigare charkuteri-affären. Här med sonen Gunnar som senare övertog rörelsen.

”Ottossons bokhandel”, i hörnet Storgatan-Hantverkaregatan. Grundaren hette Lindberg, men hörnet blev allmänt känt som Ottossons bokhandel efter hans efterträdare.

Interiör från Ottossons bokhandel kring 1940.

Hörnet Storgatan-Hantverkaregatan , sett mot söder. Huset i förgrunden är platsen för nuvarande Domus. Hörnhuset på andra sidan Hantverkaregatan var det s.k. Bobecks huset. Huset bortom detta inhyste S. W. Larssons bageri, huset fick en andra våning 1933.

Hörnet Storgatan-Hantverkaregatan, samma hörn som Domus nuvarande entré. Huset till vänster, på Hantverkargatan, var Konsums första affär i Svedala, med bageri inne på gården. I huset på hörnet fanns bl.a. herrfrisör och garnaffär. Konsumbutiken till höger öppnades 1948.

”Domushörnan” idag.

Det tidigare hörnhuset revs för att ge plats åt en utvidgning av Domus affärslokaler 1962. Den låga byggnaden utan fönster vid Hantverkaregatan byggdes ut 1972.

Hörnhuset Storgatan-Hantverkaregatan i början av 1930-talet. Det är faktiskt samma hus som står där än idag, om än kraftigt ombyggt.

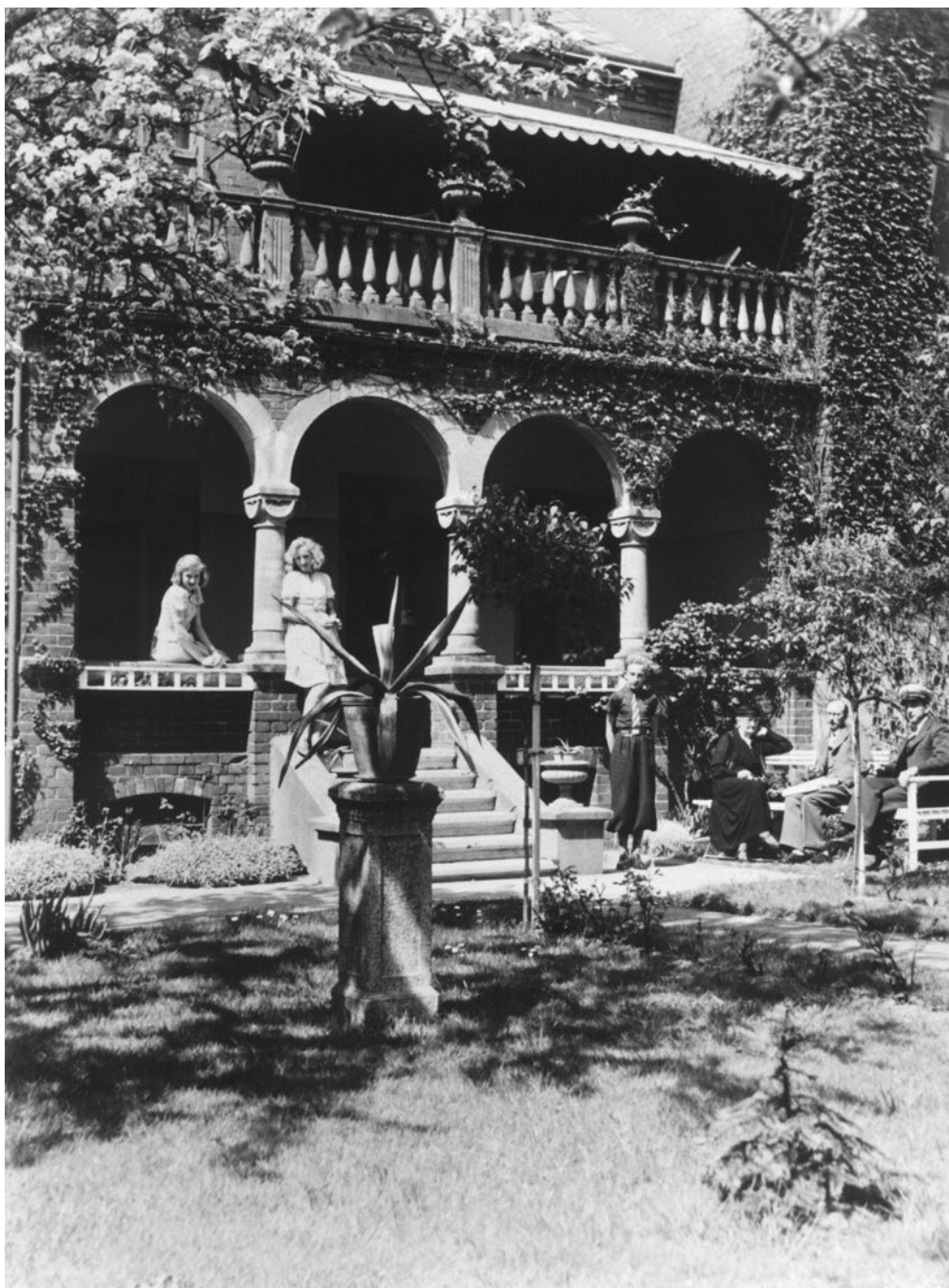
Storgatan 24 idag. Huset har, som synes, genomgått omfattande ombyggnader. Under många år var här en kemikalie- och färgaffär. Under hösten 2003 har en sportaffär övertagit affärslokalerna.

Storgatan 26, mellan Hantverkaregatan och Nygatan. Till höger i huset låg Nya Vävnadshandeln, den butik i Svedala som legat längst på samma plats, från 1896 till 1975. Butiken upphörde i samband med husets rivning. Till vänster låg J.P. Lindbergs pappershandel.

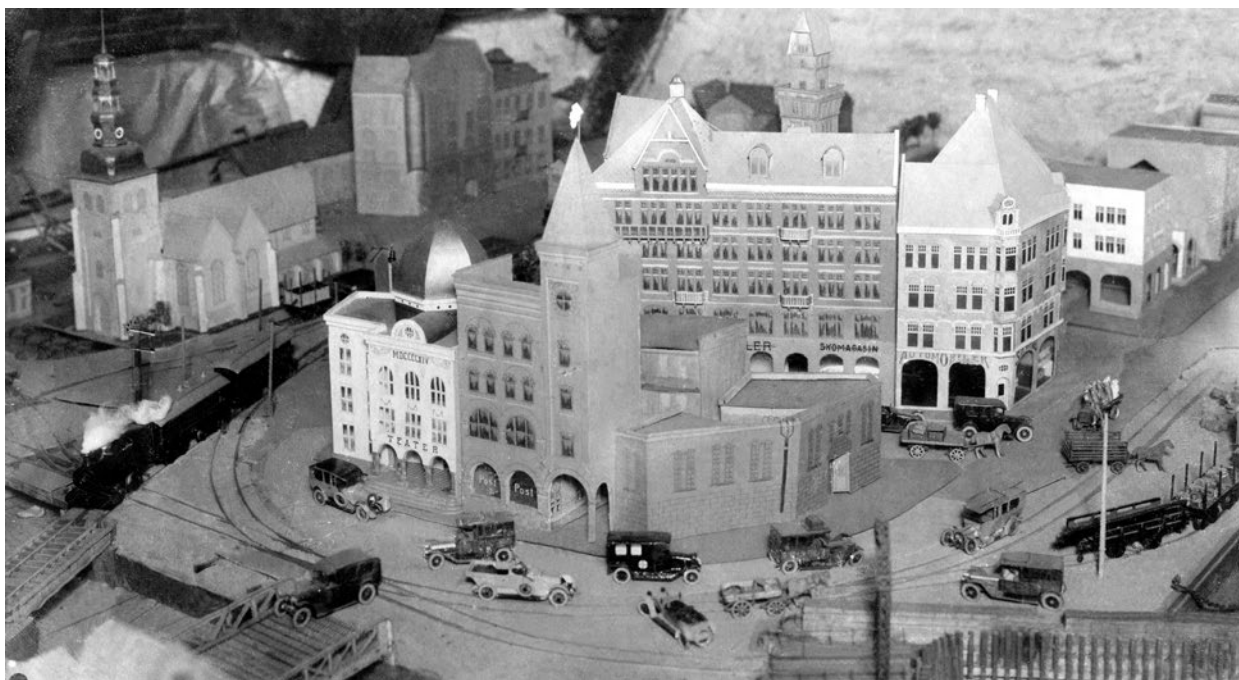
Interiör från Nya Vävnadshandeln 1914, med butikspersonalen. Den andra kvinnan från höger är innehavaren Maria Andersson.

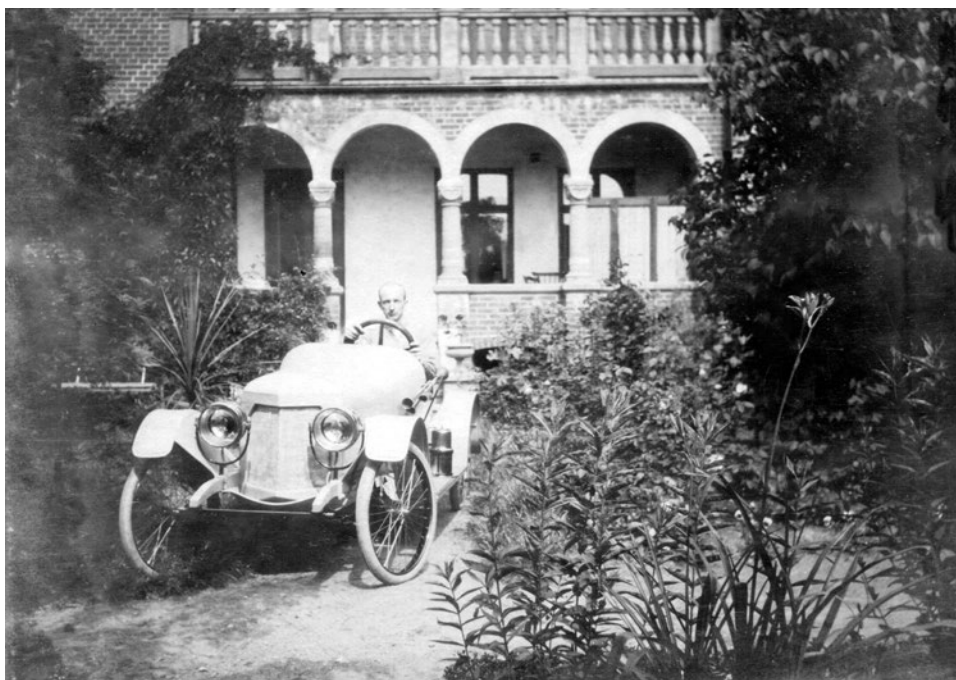

Baksidan av Nya Vävnads-handelns hus var som en bit av Italien i Svedala. Bilden från maj 1939.

Från Nya vävnadshandelns vind, där Maria Anderssons söner fyllde utrymmena med en modelljärnväg, egenhändigt uppbyggd med landskap och städer. Materialet till modellerna utgjordes av papp från de kartonger i vilka varor levererades till Nya Vävnadshandeln.

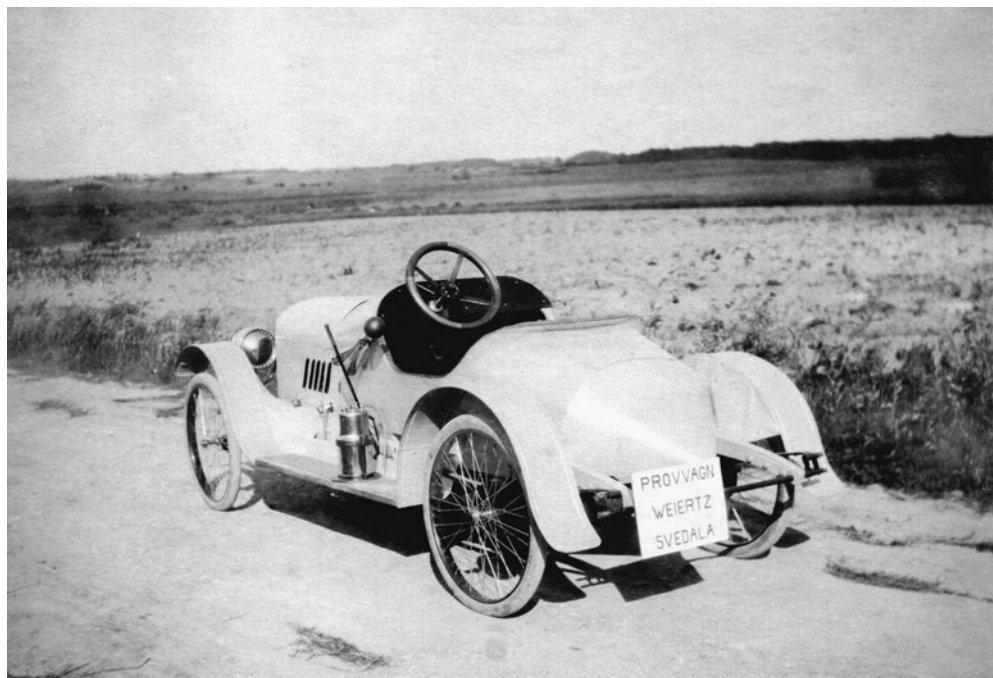

Maria Anderssons söner, Per och Hugo, gjorde sig kända som tekniska snillen. Här ses Hugo med brödernas egenhändigt byggda bil.

Den färdiga bilen i Nya Vävnadshandelns trädgård.

Den färdiga provvagnen "Self" på en väg utanför Svedala. Sönerna antog senare efternamnet Weiertz och blev framstående ingenjörer på Thulinverken i Landskrona.

Storgatan mot öster på 1930-talet. Christerssons kemikalieaffär på hörnet närmast till höger, där bortom Javakaffeimporten. Till vänster fanns bland annat frisör, garveri, läderhandel och pappershandel. Christerssons bensinpump på trottoaren stod kvar fram till 1960-talet.

Två välkända svedalaprofiler. Frisör Tore Lindhe klipper "Pigge" Sandberg.

Storgatan mot nordost cirka 1890. Mattssons mössaffär till vänster. Mattsson tog själv bilden för att föreviga sin affär. I början på 1900-talet flyttade Mattsson till Malmö. Hästecipaget är åkare Hanssons.

John Hansson utanför sin affär på Storgatan 36 år 1936.
Lägg märke till reklamskylden:
"FLY-TOX. Dödar alla insekter. Pengarna åter om det icke dödar".

”Ripas hörna”, hörnet Storgatan-Marknadstorget (Almgatan). På planket satt en välkänd anslagstavla för diverse kungörelser, dåtidens ”Svedalabladet”

”Ripas hörna” idag. I det nybyggda huset fanns först ett postkontor. Våren 2002 övertog Svedala bibliotek lokalerna. Efter att under många år ha haft sina lokaler i kommunhuset har biblioteket idag fått bästa tänkbara placering vid Storgatan.

Gamla missionshuset vid Marknadstorget, mot Almgatan. Till vänster om detta ligger "Ripas hörna". Missionshuset invigdes 1881 och var hemvist för missionsförsamlingen fram till det att denna flyttade in i en nybyggd missionskyrka vid Pilgatan år 1939. Det gamla huset vid Marknadstorget stod kvar till 1950-talet.

Platsen för det gamla missionshuset vid Marknadstorget idag. Biblioteket upptar husets hela bottenvåning.

Huset Storgatan-Trädgårdsgatan vid sekelskiftet 1900. På skylten står "AA Malmros. Sadelmakare och tapetserare". De stora fönstren på andra våningen tillhörde en fotoateljé.

Samma hus cirka 1910. En dörr har tagits upp på hörnet. Där finns Axel Bengtssons Linne- och ylleaffär. Längre bort Café Urania.

På 1930-talet har Albin Anderssons Kött & Charkuteriaffär flyttat in på hörnet. Fotoateljéns stora fönster har försvunnit.

Baksidan av fastigheten var en grönskande oas. Skomakare Lindskog, som byggde huset, lär ha haft sin verkstad på andra våningen.

Nordöstra änden av Storgatan vid sekelskiftet 1900. Byggnaderna finns ännu kvar, om än ombyggda i olika omgångar, förutom huset som skymtar längst till vänster. Huset till höger, med ateljéfönstret, är idag ett tvåvåningshus.

En solig fest vid 1900-talets början hos familjen Lindskog på Storgatan 40. Inbjudna var bagare Granellis och trädgårdsmästare Anderssons familjer.

Personalen på Göteborgsmagasinet, Storgatan 42, år 1965.
Efter att några gånger ha flyttat fram och tillbaka över
gatan hade man vid fototillfället nått sin slutliga adress.

Den nyanlagda Stadsparken vid Johan Borgsgatan. Längre bort ses Marbäcksgården. Parken anlades i mitten av 1930-talet.

Den uppvuxna parken blev en lummig oas. I bakgrunden ses Svedalas första "höghus", i kvarteret Furen, som stod färdigt för inflyttning 1944.

Flygfoto över Svedala från öster, med sockerbruket i förgrunden, år 1938. Från sockerbruket går "sockerbanan", över Börringevägen. På denna transporterades sockret till "sockerladan" som ännu finns kvar. Svedala blev ett av de första bruken som lades ner. Fabriksbyggnaderna revs 1976, för att ge plats åt villabebyggelse - Sockerbruksområdet/Marbäcksområdet. Den tidigare kontorsbyggnaden, på andra sidan Börringevägen, finns fortfarande kvar och tjänstgör numera som lokaler för Nils Fredriksson Utbildning.

Järnvägsknuten Svedala var en mycket lämplig knutpunkt för den växande sockerproduktionen. Dessutom fanns här god tillgång till vatten från Sege å. Ett sockerbruk byggdes 1893-94 vid Börringevägen. Kring sekelskiftet 1900 var cirka 350 personer anställda under betkampanjen och cirka 125 under tiden mellan kampanjerna. Den sista betkampanjen genomfördes 1946, trots att man så sent som 1943 nått rekordkapaciteten 1702 ton betor per dygn. Orsaken till nedläggningen var en strukturrationalisering inom Svenska Sockerbruksaktiebolaget efter andra världskriget.

Efter sockerbrukets nedläggning fick området under en tid tjäna som omlastningsplats för sockerbetor, för vidare transport till andra sockerbruk.

Den nuvarande villabebyggelsen på Sockerbruksområdet,
sedd från Nils Fredriksson Utbildning.

Korgmakarna Axel Strand och Karl Månsson.
Korgmakeriet var en stor näring i Svedala. Många av dess
utövare hade fått sin utbildning hos Hans Nordqvist i
Sjödiken. Strand och Månsson hade sin verkstad vid början
av Börringevägen.

Hörnet Skolgatan-Långgatan. Vyn är ännu i stort sett densamma. Endast huset till vänster har försvunnit och ersatts av radhus.

Radhuslängan i hörnet Skolgatan-Långgatan idag.
Dessa hus stod inflyttningsklara 1979.

”Spisstorp” på spetsen där Börringevägen och Lindholmsvägen möts. Huset revs på 1960-talet och ersattes av en granplantering.

Långgatan sedd från Sockerbrukets skorsten. Troligen runt 1910.

Hörnet Långgatan-Falkgränd. I huset fanns Emil Larssons Tryckeri & Pappershandel. Firman startade 1908 och flyttade hit 1934. Huset står kvar än idag och har behållit sitt yttre utseende genom åren. Pappershandeln på hörnet har funnits kvar, i olika skepnader, fram till 2003.

På bilden ses Emil Larssons son som övertog tryckeriet från fadern.

Långgatan vid Storgatans slut. Huset till höger byggdes 1881-82 och har alltsedan dess inrymt en speceriaffär på hörnet, fram till 1964. Affärens siste innehavare, Axel W. Lundgren, hade drivit affären sedan 1933. Huset till vänster var den "göthenqvistska" fastigheten.

Axel W. Lundgren (till höger) med en anställd i affären.

Ragnar Göthenqvist, iförd den traditionella "klotrocken", vid affärens bensinpump. I bakgrunden ses konkurrenten Lundgrens speceriaffär.

”GePe:s hörna”, i hörnet Långgatan-Marknadstorget. GePe – Gösta Persson – startade cykelaffären, vars sortiment sedermera utökades med sport- och jaktartiklar. Till vänster, utmed Långgatan, skymtar porten med skjutdörrarna till affärens verkstad.

Göte Persson (till vänster i bakre raden) med personal vid verkstadSPORTen mot Långgatan. Till höger i bakre raden står grundaren Gösta Persson - den ursprunglige ”GePe” - far till Göte.

”GePe:s hörna” idag. Huset stod inflyttningsklart 1991, då även Arbetsförmedlingen flyttade in i bottenvåningen på hörnet.

Till höger: Marknadstorgets östra sida, med "Gepe:s" bakom träden. Där bortom skymtar Greta Hanssons mjölkaffär. Bilden är tagen kring 1940, en till synes lugn tid då småbarn kunde stylta omkring på gatorna.

Idag är vyn helt förändrad. De fyra träden till vänster står kvar från förr, mellan dem låg en urinoar i tegel. Marknadstorget kallades "Grisatorget" och ibland för "Svarta torget", vilket gav upphov till ramsan: "Svarta torgets gröna lund, räddar en i nödens stund".

En vinterbild av fotogenhandlare Olssons bostadshus, med Texacomacken till höger. Bakom huset låg en gång "Fittamöllan", en vinddriven oljekvarn.

Åren 1938-39 ersattes fotogenhandlare Olssons hus av det Sjövallska, ett funkishus som ännu står kvar som ett fint exempel på denna byggnadsstil. Texacomacken blev kvar i den nya fastigheten.

Långgatan sedd från nordväst, någon gång kring 1930.
Till höger skymtar "GePe:s", bakom träden som inramade
Marknadstorget. Hitom träden ses fotogenhandlare Olsson
vid sin Texacomack.

Samma vy idag. Texacomacken är idag borta. Asfaltlagningarna i gatan är märken efter marksaneringen.

Kommunala Mellanskolan, Svedala,

”Vita skolan” på den tid den verkligen var vit. Under årens lopp fick den en allt gråare framtoning. Skolan byggdes 1909 och ritades av Gustaf Bern. Den revs 1992 för att ge plats åt nybyggnation av bostäder.

”Vita skolanområdet” idag. Husen stod klara för inflyttning
i oktober 1992.

Sädesfält vid Nils Fredrikssongatan någon gång mellan 1937, då Högbo byggdes, och 1939, då Solgården byggdes. Mitt i bild Vita Skolan, byggd 1909.

Nils Fredrikssongatan kring 1940. I förgrunden ses den nybyggda läkarvillan med bostad och mottagning för den förste provinsialläkaren, doktor Lenninger. Längst bort ligger Högbo, byggt 1937. Mellan detta och läkarvillan ligger Solgården från 1939.

Det nybyggda femvåningshuset för serviceboende i kvartellet Stella, på den gamla läkarvillans tomt. Huset invigdes 2002 och är idag Svedalas högsta bostadshus.

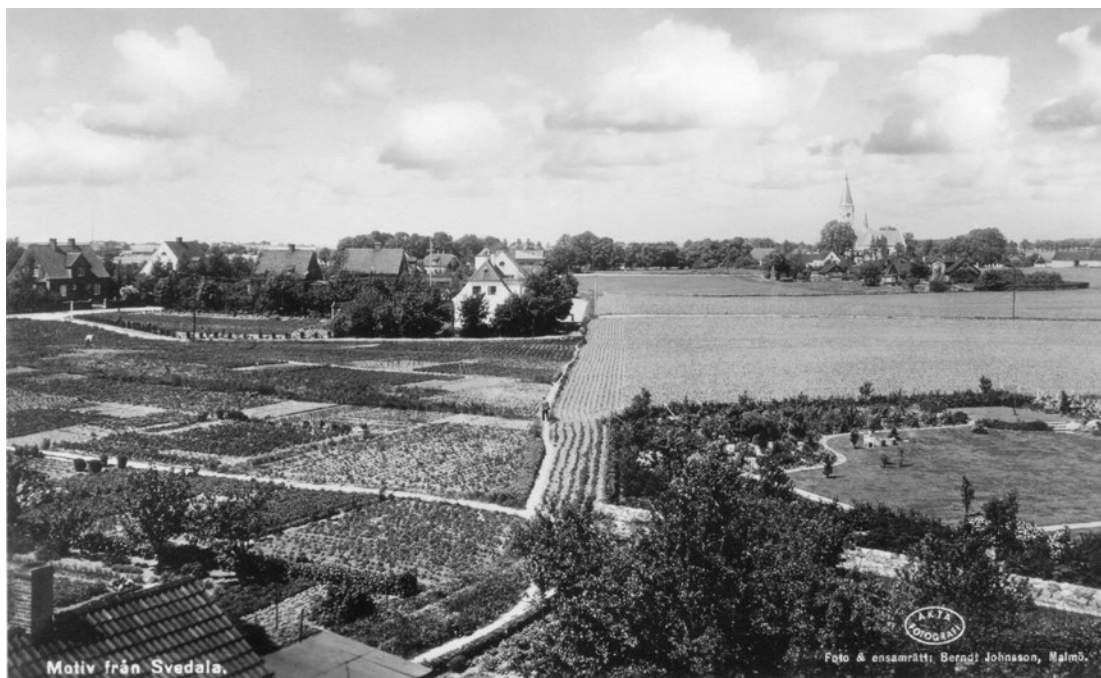

Bild från brandstationens torn på 1930-talet över Hantverkaregatans framtida sträckning mot Kyrkan.

Utsikt över blivande Floraparken, bort mot Parkgatan. På höjden syns "Fittamöllan". I förgrunden ses brandstationen under byggnad, bilden är således från 1913.

På Hantverkaregatan låg Ljungqvist och Blombergs plåt-slageri. På interiörbilden ses från vänster Sture, Erik och Hubert Blomberg samt Adin Ljungqvist.

Svedala frivilliga brandkår med utrustning framför brandstationen vid Åbjörnsgatan, någon gång på 1950-talet.

Svedala frivilliga brandkår har sprutövning på Ljungqvist & Blombergs garage vid 1950-talet.

Den nya räddningsstationen på Norra Industriområdet.
Brandkåren har idag blivit räddningstjänst, vars personal
till stora delar består av deltidsanställda.

Casinobiografen på Hantverkaregatan under byggnad 1920-21. De första tio åren visades här stumfilm med musikackompanjemang av, bland andra, Esther Sällberg. Någon gång kunde till och med självaste Edvard Persson framträda med sång före filmen och i pauserna. Film visas här fortfarande i Filmstudion Kacinos regi.

Hantverkaregatan kring 1910. De närmaste husen till höger finns fortfarande kvar. På skylten kan man läsa: "A. Friman Toffel och & Träskoförsäljning", en verksamhet som fanns kvar fram till omkring 1960.

Nuvarande Folkets Hus i Svedala invigdes 1907 och ersatte det tidigare vid Stortorget. Det ansågs på sin tid vara ett av de förnämsta i landet. Sen dess har huset genomgått ett flertal om- och tillbyggnader, senast 1978. Fotot visar dess nuvarande baksida, som från början var husets framsida, mot järnvägen.

Folkets Hus idag. Husets ursprungliga baksida har idag blivit dess framsida, med en utbyggnad som innehåller foajé och restaurang.

Stortorget tjänade också som samlingsplats för arbetarrörelsen. Fotot är från 1900-talets början. Valet av samlingsplats kom sig av att huset längst bort, med veranda, var Svedalas första Folkets Hus.

Första maj-demonstration på Storgatan 1952. På bilden befinner sig demonstrationståget där ICA numera ligger.

Svedalarevyn på Folkets Hus, någon gång på 1950-talet. Andra från vänster är Alva Dahlskog som fortfarande är med i revyerna.

Svedalarevyn 2002. Här en sketch med veteranen Alva Dahlskog och den nuvarande revykungen Hasse Hardenstedt.

Resegille vid byggandet av Axel Sjövals hus på Södergatan år 1937. Sjövall drev här korgmakeri. I källaren fanns en öl- och biljardhall.

Sjövals korgmakeri på Södergatan år 1990. Under senare år hade Perlmans konfektionstillverkning i fastigheten. Huset revs 1991.

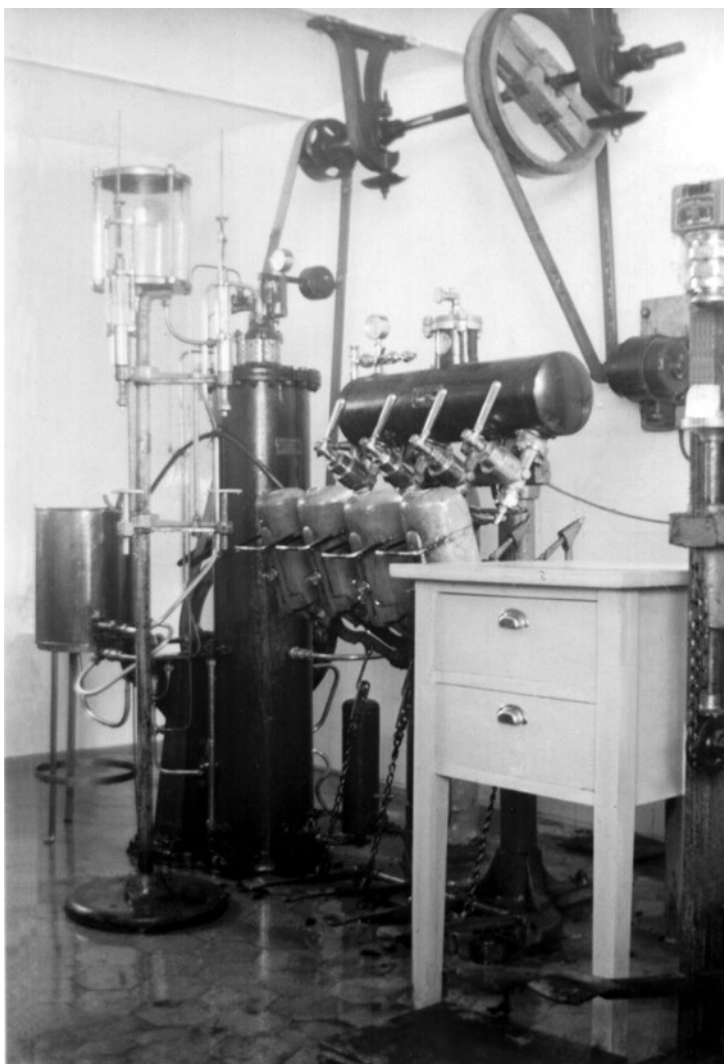

Det nya bostadshuset, i kvarteret Staren, på platsen för det sjöfallska huset. Keramikutsmyckningarna på husets fasad utförda av Gabi Citron-Tengborg.

Bankgatan, sedd från Södergatan, vid sekelskiftet 1900. Byggnaderna finns i stort sett ännu kvar som goda representanter för tidiga tegelbyggnader i Svedala. På skylten till vänster kan man läsa: "M. Sandströms läskedrycksbryggeri". På högra sidan fanns ännu ett bryggeri.

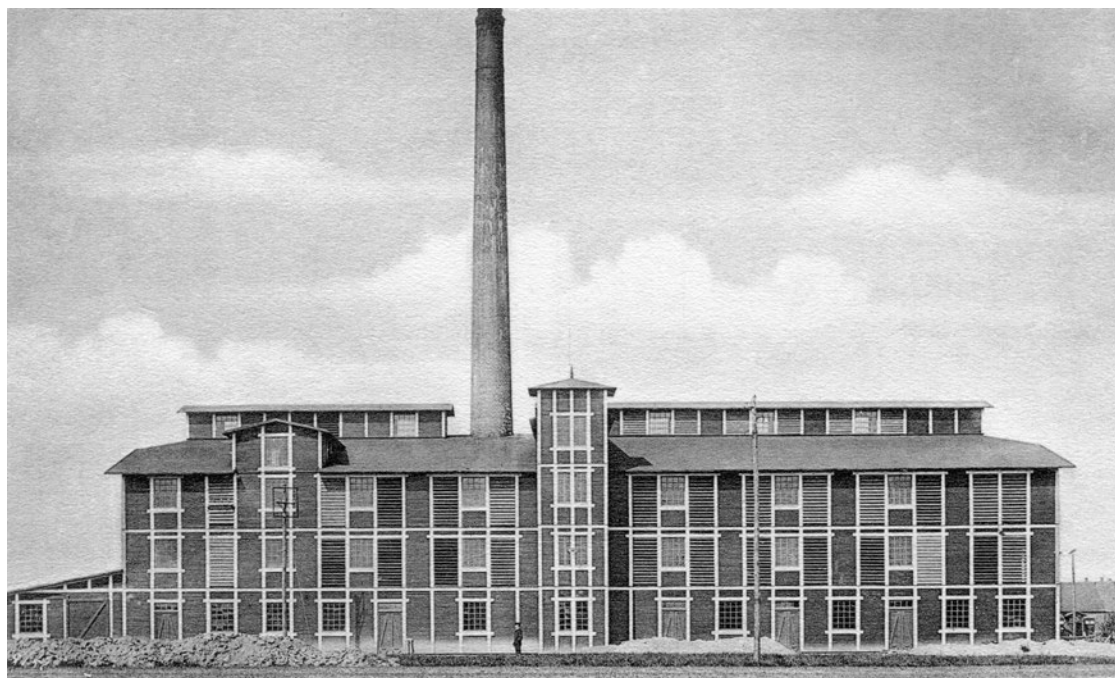

Ett av Svedalas många bryggerier, Nya Bryggeriet, låg på Bankgatan. På bilderna ses, överst, bryggeriets första bil, och nederst den sista.

Flygfoto över Svedala, från sydost, år 1935, med försökstegelbruket i förgrunden.

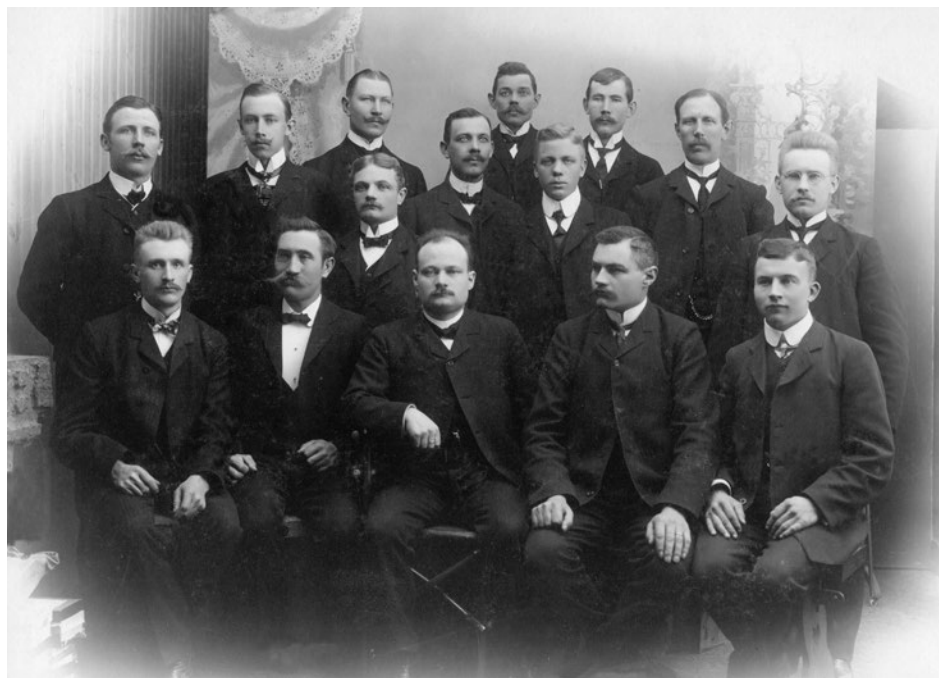
Försökstegelbruket i Svedala byggdes år 1905, på initiativ av Nils Fredriksson. På orten hade tidigare drivits tegeltillverkning i mindre skala 1860-1890. På försökstegelbruket utvecklades tegelbruksmaskiner och Åbjörn Anderssons mekaniska verkstad var den helt dominerande tillverkaren av maskiner och utrustning för tegeltillverkning från slutet av 1800-talet fram till mitten av 1940-talet. Här provades tegelmaskiner och nya tillverkningsmetoder.

Den största branden i Svedala någonsin – då försökstegelbruket brann ner till grunden 1965. Därmed försvann prototypen för ”Svedalamodellen”, även om driften fortsatte fram till 1972.

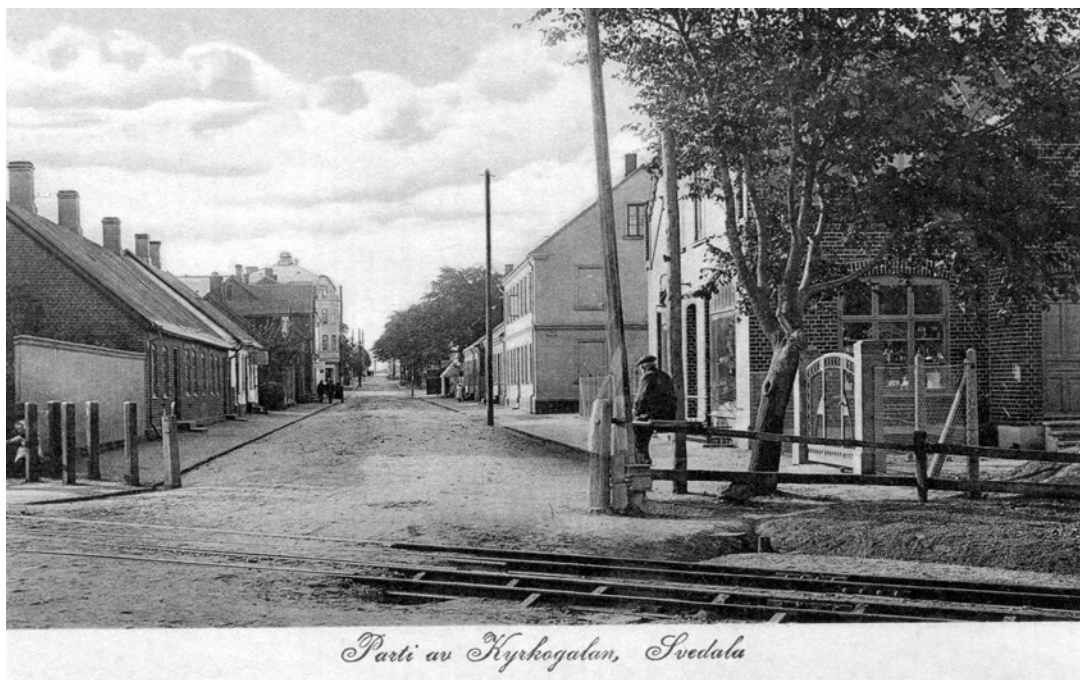
För att kunna utveckla de tegelbruk som efterhand byggdes efter "Svedalasytemet" krävdes en annan utbildning av tegelmästarna. Därför inrättades, i samband med försökstegelbruket, även en tegelmästarskola i Svedala, den enda i Norden. Skolan bedrev utbildning i cirka 60 år. Byggnaden på bilden, som fortfarande står kvar, stod klar 1914.

Tegelmästarskolans grundare och huvudman, Nils Fredriksson, längst fram i mitten, omgiven av den första kullen nytexaminerade tegelmästare år 1907.

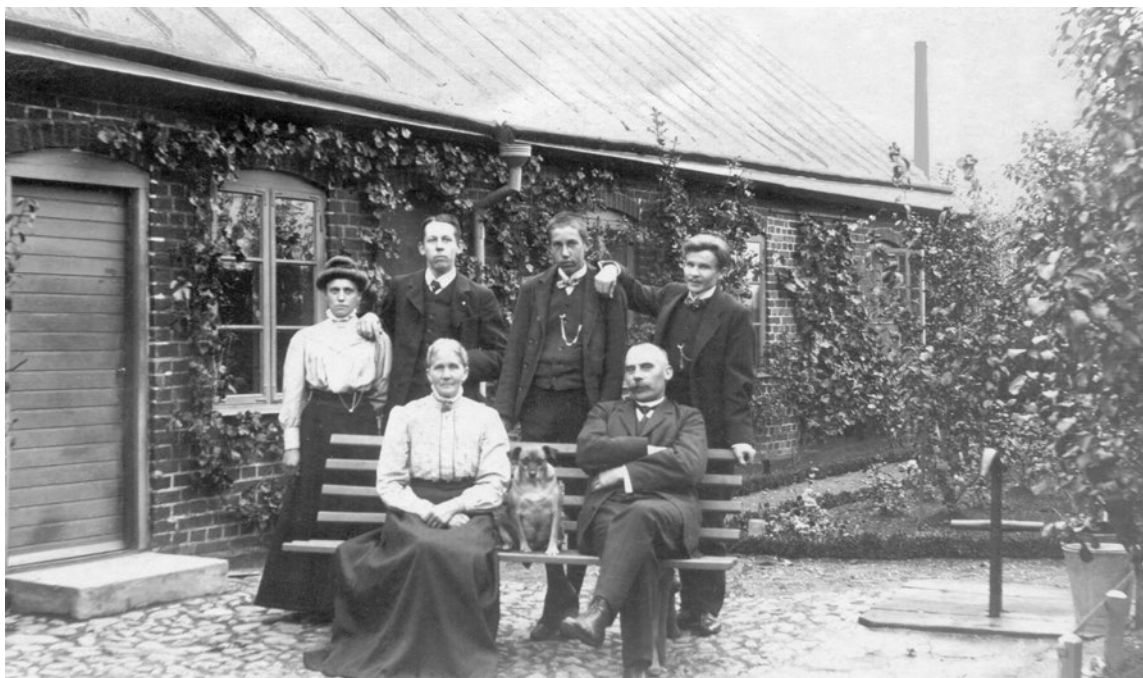

Tegelbruksområdet idag. Bilden tagen från Lantmännens silobyggnad som revs sommaren 2003. Under hösten 2003 inleddes nybyggnationen av bostäder på området, en ny "stadsdel" i Svedala, söder om järnvägen. Cirka 1000 personer beräknas bo på det nya området. Till vänster på bilden ses Tegelmästarskolan och till höger ligger "Gustaf Berns villa", numera pietetsfullt renoverad.

Kyrkogatan från söder, på 1910-talet. Huset till höger byggdes 1870 och står ännu kvar, om än lite ombyggt. I det närmaste huset till vänster bodde tunnbindaren Carl Persson som i huvudsak tillverkade smördrittlar till mejeriet på andra sidan järnvägen.

Tunnbindare Persson med söndagsklädd familj på den idylliska gården till huset vid Kyrkogatan.

Kyrkogatan, mellan järnvägen och Storgatan, någon gång mellan 1908 och 1919, då Larsson & Lindén drev pappers- och kortvaruaffär i huset till vänster. Detta hus brann ner 1938 vid den stora branden i Lars Svenssons timmerhandel på Timmergatan 2.

Emil Larsson med sin hustru Amanda i affären på ovanstående bild.

Malmövägen sedd från platsen
för den nuvarande korsningen
Malmövägen-Bökebergsgatan.
Runt kyrkan ses Svedala by, det
ursprungliga Svedala.

Den nutida vyn från samma plats.

Ovan, till vänster: I Svedala by fanns, som i många andra byar, en lanthandel. Huset som inrymde Otto Malmgrens lanthandel finns ännu kvar, mest känt genom Malmgrens efterträdare Lorens W. Månsson. På gården tronade bensinpumpen.

Ovan, till höger: På platsen för nuvarande Församlingshemmet låg "Quicks hus".

Nedan, till vänster: Smedjan i byn låg nära den nuvarande korsningen Malmövägen-Västergatan. I huset fanns dessutom hovslageri.

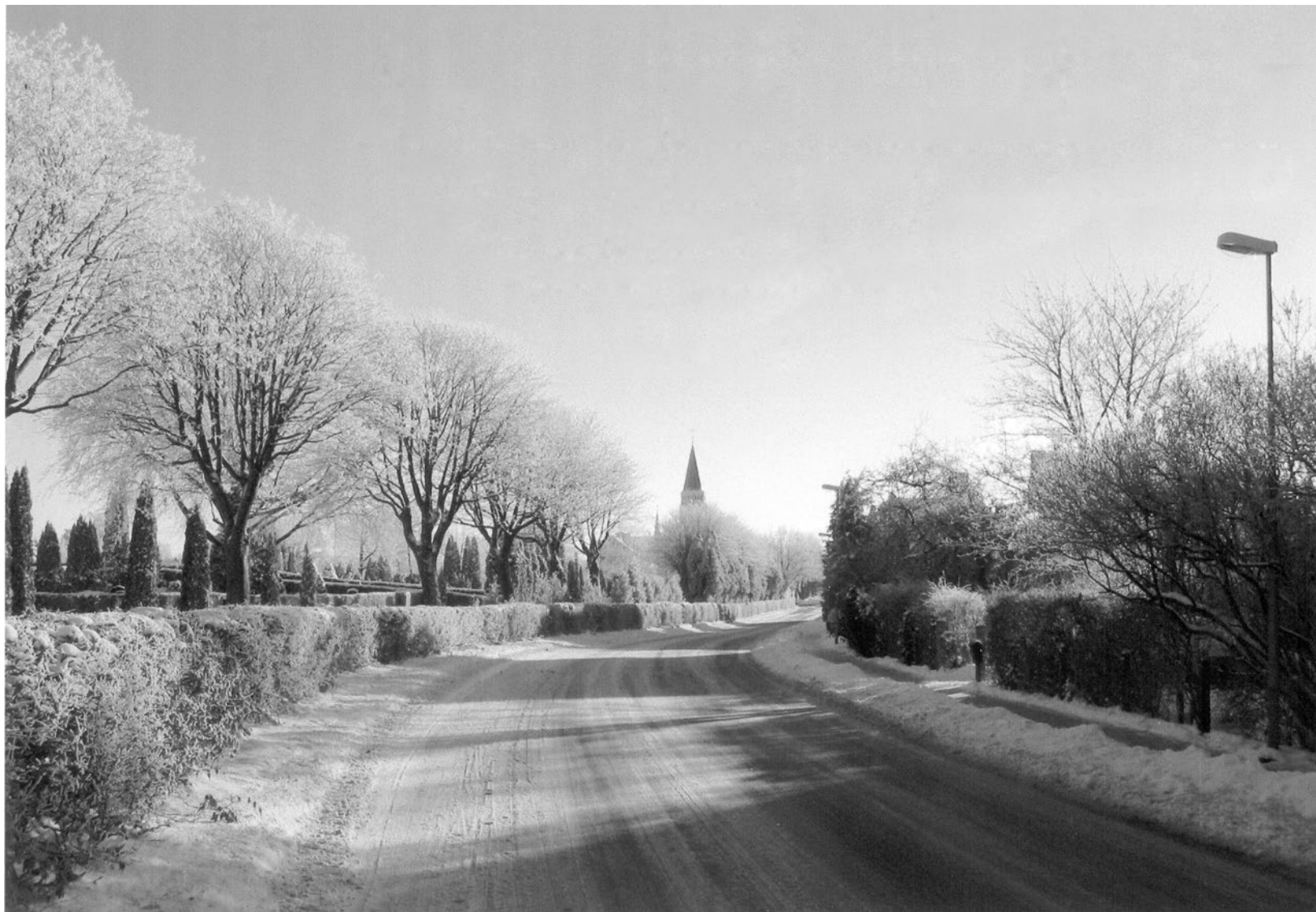

Ovan, till vänster: Söder om kyrkan låg, och ligger fortfarande, den dåvarande prästbostaden och pastors-expeditionen.

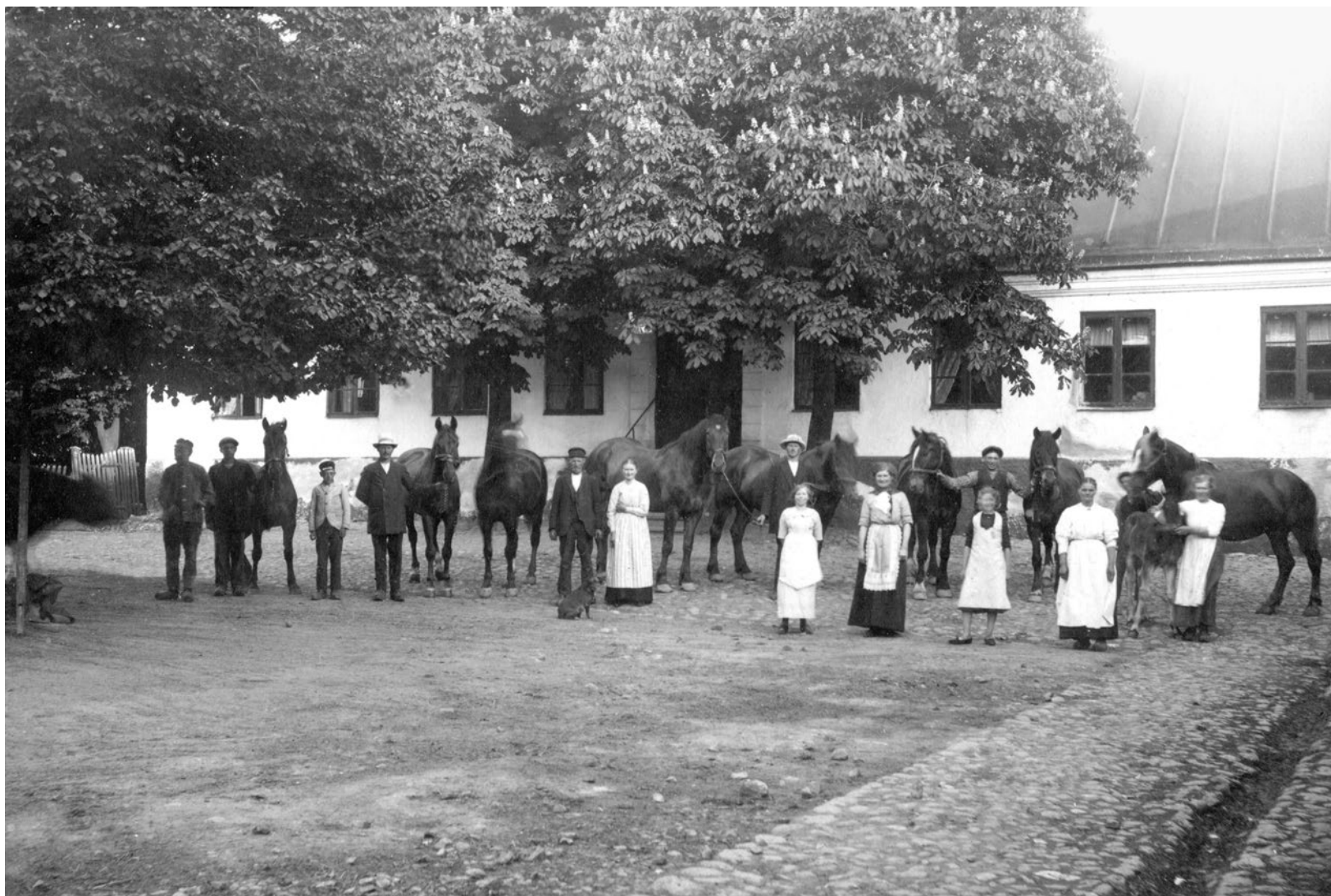
Ovan, till höger: Anläggning av stenkanten vid "Nya kyrkogården", utmed Malmövägen. I bakgrunden Grecoska barnhemmet.

Till höger: En ännu i stort sett oförändrad vy – Grecoska barnhemmet, Kyrkskolan och kyrkan.

Malmövägen utmed kyrkogården en vinterdag 2003.

Gårdsfolket uppställt med hästar på Hyltarpsgården kring 1910. Framför dörren står ägaren, Hans Månsson, med sin hustru.

Flygfoto över Hyltarp på 1940-talet.

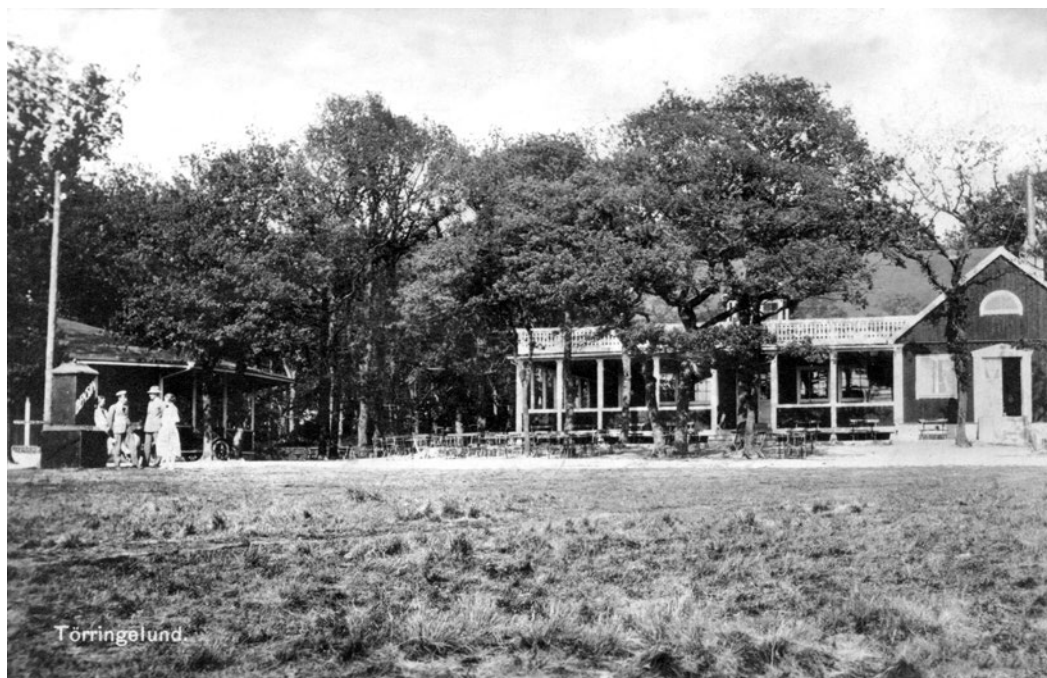
Bygatan i Hyltarp vid 1900-talets början. Till vänster ses jordbruksredskap framför smedjan.

Bygatan i Hyltarp 1960. I fonden skymtar resterna av den gamla kvarnen.

Flygfoto över Törringe kyrkby, okänt när.

Sommerrestaurangen på Törringelund, byggd 1925. Fotot togs ungefär vid samma tid. Byggnaden finns ännu kvar, fortfarande som restaurang, med i stort sett bibehållen exteriör och interiör.

Till vänster syns den gamla åttakantiga dansrotundan.

Törringelunds dansrotunda, byggd år 1932. Ursprungligen fanns en åttakantig dansrotunda från 1916, byggd av Törringelunds skytteförening. Den senare blev sexkantig och finns kvar än idag, kraftigt ombyggd och utbyggd.

Malmö Lekstuga på sommarnöje i Törringelund.

Flygfoto över Västra Kärrstorp från sydöst år 1958

Bygatan genom Västra Kärrestorp år 1943, mot öster. Vyn är fortfarande i stort sett densamma, förutom affären som blev nerlagd 1970.

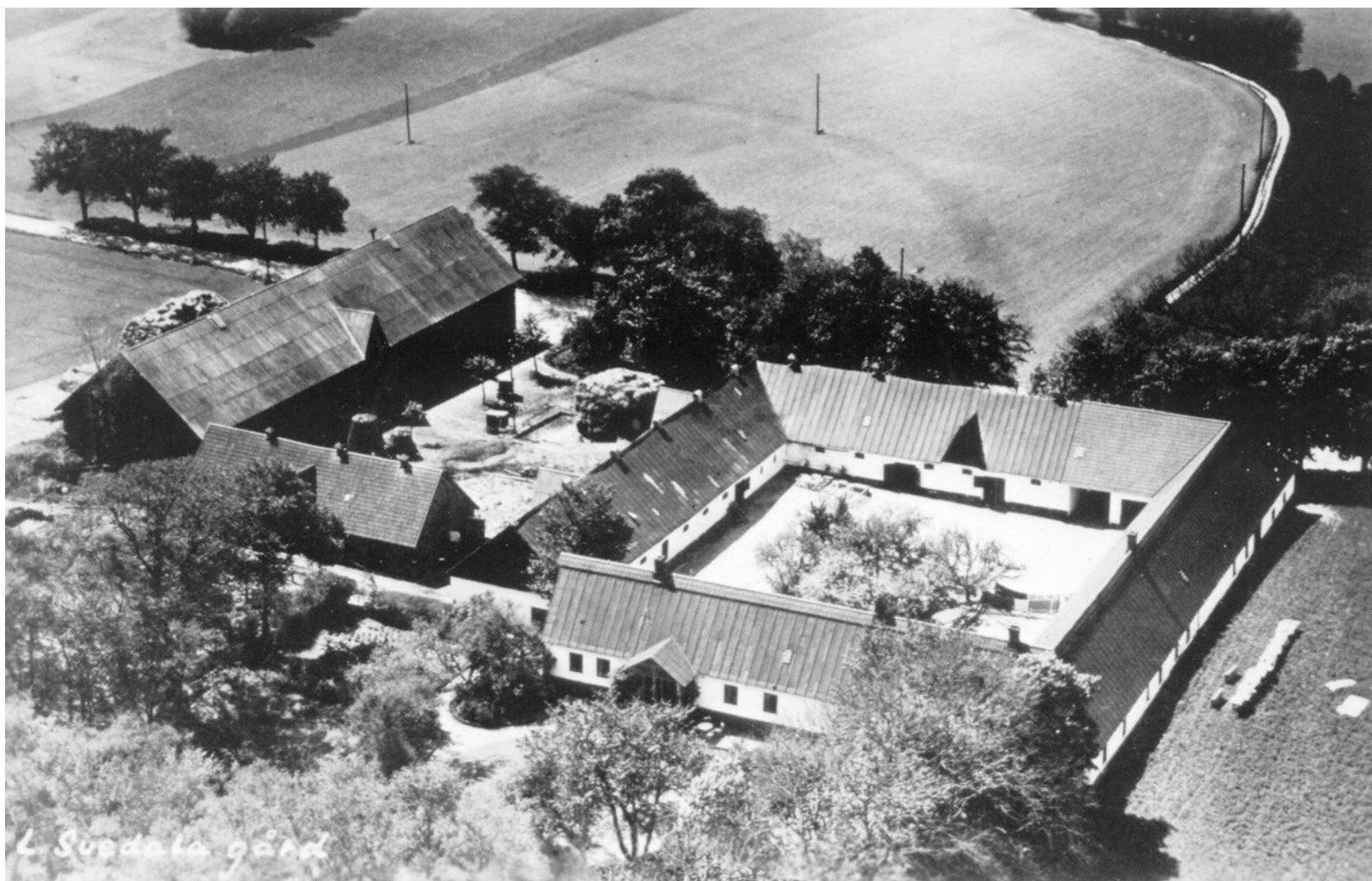

Västra Kärrstorps skola med separat toalettbyggnad omkring 1959. En av lärarna var Maria Nilson som alltid parkerade sin cykel mot skolans vägg. Denna skolbyggnad färdigställdes 1920. Skolan stängdes 1970.

Kvarnen och gården på Västra Kärrestorp 2, någon gång kring sekelskiftet 1900. I trillan sitter den lille Anders Hansson med sin far.

Anders Hansson med sina barn år 1935, på samma plats som på föregående bild.

Lilla Svedala gård, någon gång på 1940-50-talet, en av de mest magnifika, fyrlängade gårdarna i Svedalatrakten. Gården brann ner till grunden 1980.

Smedmästare Hallén med familj och smedgesällar, församlade i smedjan i Lilla Svedala på 1930-talet. Smedfamiljen står längst till höger. Till vänster om dessa står två gesäller. Längst till vänster, vi bormaskinen, står lärlingen "Ove-Pittor-Annors" från Sjödiken.

Halléns smedja i Lilla Svedala, på 1930-talet. Längst till höger står lärlingen "Ove-Pittor-Annors" från Sjödiken. Bredvid honom står Hallén själv.

Flygbild över Aggarps kvarn och skola, däremellan möllarebostaden. Vyn är idag i stort sett densamma. Kvarnen byggdes 1896 och togs ur drift 1951. Skolan byggdes 1877 och lades ner 1955. Möllarebostaden och kvarnen ägs numera av Svedala kommun.

Sommarkväll i glada vänners lag på Aggarp 7, någon gång i början av 1900-talet. Gården hade då namnet Nilstorp, idag kallas den oftast Lerdala, som en besvärjelse över den styva jorden.

Vårbruk på Karindal i Aggarp på 1920-talet.

Affären i Aggarps by kring 1930 och ovan
samma hus idag.

Aggarps bygata kring 1930. Huset till höger står ännu kvar. Till vänster skymtar ett hörn av skjulet där byns brandspruta förvarades.

Mjölkskjuts på byvägen i Aggarp på 1930-talet.

Lindholmens skola ligger kvar än idag, fast med annan funktion.

Idag är en toppmodern inspelningsstudio inrättad i Lindholmens skola. Här sitter Björn Hellmark vid mixerbordet.

Spridning av chilesalpeter på Nygårds betfält i slutet av 1930-talet.

Rättaren på Nygård, bakom hästar och pinnaharv, i slutet av 1930-talet.

Mjölkkannor och gäss en vinterdag på Nygård 1942.

Hästdragna lervagnar på väg till lertaget vid Lindholmsvägen en vinterdag kring 1940.

”Bilgården”, på vägen mot Östra Svenstorp, år 1961.

Första och andra klass med fröken Sofia Malmgren i Östra Svenstorps skola år 1955. Elev-erna kom från Östra Svenstorp, Norrskog, Tittenté och Aggarp. Skolbyggnaden är numera kampsportcentrum.

Stenslagare någonstans i Svedalatrakten
år 1933, ett av många beredskapsarbeten
vid denna tid.

Vägarbetare vid byggandet av Norr-
skogsvägen, troligen som ett beredskaps-
arbete på 1930-talet.

Arbete under krigsåren på 1940-talet vid en torvtäckt i Tittenté.

Börringe station, utmed järnvägen Malmö-Ystad, kring sekelskiftet 1900.

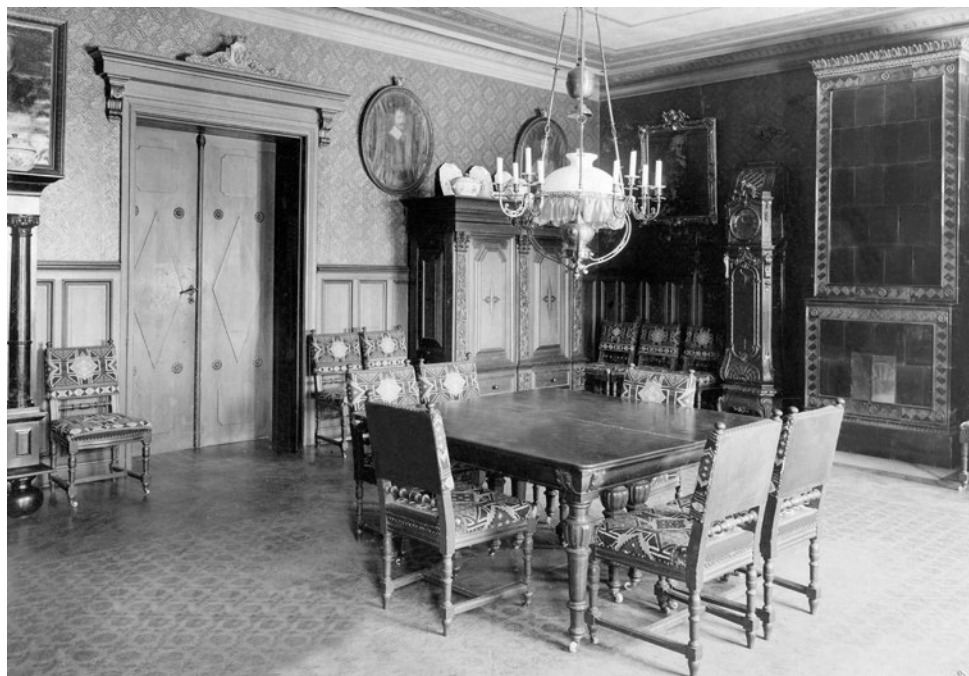
Böringe stationsby växte upp i samband med järnvägens tillkomst. I huset bakom hästecipaget ligger affären.

Interiör från Willassons affär i Böringe stationsby.

Börningekloster grundades någon gång på 1100-talet som benediktinerkloster. År 1745 köptes det stora godset av J. Beck-Friis, därefter har det befunnit sig i denna släkts ägo. I dag ligger det endast några kilometer från Sturups flygplats.

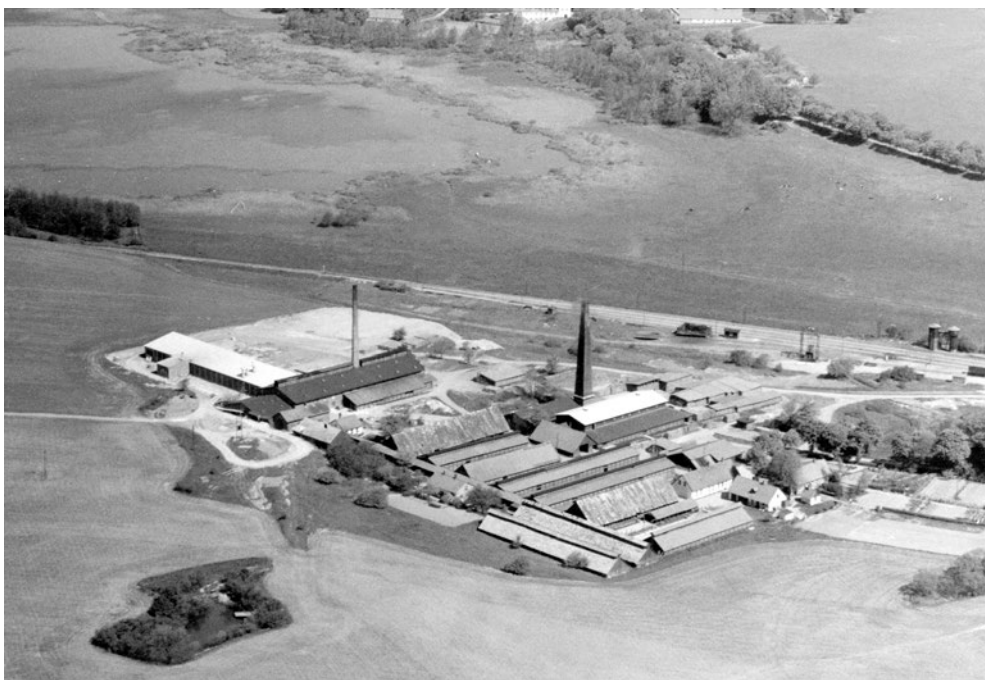

Salen på Börningekloster 1898.

Kökspersonal i Börringeklosters kök.

Börringeklosters skogsförvaltare,
Johan B. Fogelberg, på söndagstur med
familjen omkring 1920.

Flygfoto över Böringe tegelbruk. Till höger, precis utanför bilden, ligger Böringe station. Tegelbrukets ägare, Köhler, drev även Yddinge tegelbruk.

Lerupptagningsmaskin vid Böringe tegelbruk. Bruket, som startades 1884 av C.A. Beck-Friis, upphörde 1964. Maskinen var sannolikt tillverkad vid Åbjörn Anderssons mekaniska verkstad.

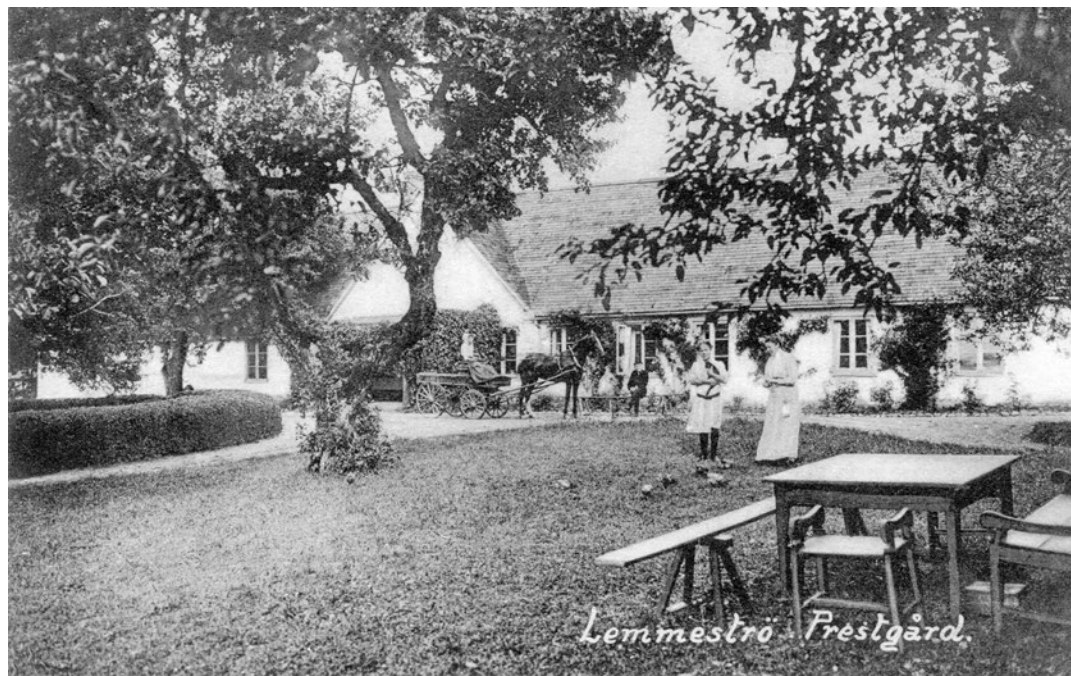
Mjölkerskor på Södra Börringe gård, någon gång 1925-30.

Mjölkbilen vid Börringe mejeri.

Havgård var en gång ett skogshemman till Jordberga. Huset byggdes 1910, i samband med att Jordberga ombyggdes och renoverades. Bilden är från 1920-talet.

Trädgårdsidyll från Lemmeströ prästgård.

Malms smedja i Sturup, troligtvis på 1920-talet.

Valter Larssons lanthandel i Sturup. På planen till vänster står den nästan obligatoriska bensinpumpen.

Valter Larssons affär idag, där den ligger mellan flygplatsbyggnaderna på Sturups flygplats. Även det gamla missionshuset, som syns bortom affären, ligger ännu kvar.

Sturups kvarn, uppförd 1870 och nedbrunnen efter ett blixtnedslag 1934.

Bussen Malmö-Kvarnby-Sturup på 1920-talet.

Idag åker man till Sturup även med flygplan. Här är det en Amerikansk Boeing 767 som går ner för landning. I planet sitter Annika Sörenstam tillsammans med en del av den internationella golfeliten.

Ett urval Svedala-litteratur som finns att köpa på biblioteken i Svedala kommun och som delvis använts som källor till bildtexter i denna bok:

- **Arbetsminnen.** En inventering av ett stort antal gamla arbetsplatser i Svedala, gjord av etnologen Anna Kinell.
- **Bara kommun.** Historik över de fyra socknarna Bara, Bjärshög, Hyby och Skabersjö som blev Bara kommun.
- **Dansarna från Bökeberg.** Per Karsten berättar, i sin doktorsavhandling i arkeologi, om de arkeologiska utgrävningarna vid Yddingesjön och Bökeberg.
- **Gamla Svedala.** En beskrivning av byggnader och miljöer i Svedala kommun som är värdefulla ur kulturminnessynpunkt. 1993.
- **I den Klåges fotaspår.** Om naturläkaren Magnus Cederholm i Sjödiken. Författad av Stefan Bartha.
- **I teglets spår.** En beskrivning av orten Svedalas tegelbebyggelse.
- **Kvarnar i Svedala kommun.** Kvarnarna i kommunen beskrivna av Erik Nordström.
- **Lindholmen –medeltidsborg i Skåne.** Borgen och dess historia ur arkeologisk synvinkel. Boken framtagen i samband med Lindholmens 600-årsjubileum. Arkeologiska institutionen i Lund.
- **Med charabang och flygmaskin från Sturup.** Hanna Bengtsson berättar om sin barndom i Sturup på 1930-talet.
- **Människa – teknik – miljö.** En byggnadsundersökning i Bara kommun 1972.
- **Närmiljö i Bara.** Kulturhistoriska byggnadsmiljöer i Bara kommun. 1975.
- **Svedala – den gamla kyrkan och den nya.** Oxie härads hembygdsförenings årsbok 1999.
- **Svedala genom tiderna.** Historik över gamla Svedala kommun. 1981.
- **Torup – kultur och natur.** Ett häfte om slottet och dess omgivningar.
- **Torup.** Allan Greens bok om slottets historia.

Dessutom har för bildtexter använts:

- **Aktiebolaget Åbjörn Andersson Svedala 1867-1917.** Minnesskrift. Jubileumsskrift.
- **Bara kontrakts 27 kyrkor.** Boken utgiven av Bara Kontraktsråd i Lunds stift.

Följande personer eller institutioner har bidragit med bilder i denna bok. I många fall äger de också copyrighten till bilden och har medgivit publicering av densamma. I övriga fall har vi försökt att hitta ägaren till copyrighten men misslyckats. Skulle någon ha krav på oss i efterhand angående detta ber vi vederbörande kontakta oss för uppgörelse.

Svedala kommuns bildarkiv:	Margareta Drougge	Sigurd Magnusson
Sture Falhed	Michael Fagerström	Irène Månsson
Erland Ripa	Dick Falkentoft	Stig Mårtensson
Kjell Karlsson	Per-Erik Gustafsson	Gudrun Mårtensson
	Elsie Hansson	Gull-Britt Nilsson
Folklivsarkivet i Lund:	Karin Hansson	Per Nimér
Martin Svensson	Kristoffer Hansson	Bertil Nissen
	Roland Hansson	Reie Nordqvist
Sandvik Rock Processings arkiv	Ulla Hassgård	Birgitta Olsson
	Eva Hellkvist	Mats Olsson
	Hans Härstedt	Mikael Ottosson
Märta Abrahamsson	Kjell Jacobsson	Eva Persson
Ingmar Andersson	Staffan Johansson	Jan-Anders Persson
Stig Andersson	Knut Jönsson	Gert Rhodin
Ture Andersson	Gull-Britt Kauranen	Birgit Roswall
Ulla Andersson	Erik Karsten	Bo Sahlée
Anna Andréasson	Johan Kellerman	Inga Simonsson
Barbro Bengtsson	Hilding Larsson	Brita Sjöstrand
Hanna Bengtsson	Margit Larsson	Ingvar Wallin
Kjell Bergman	Lennart Lindskog	Stig Weiertz
Richard Bern	Håkan Linse	Wilhelm Ågårdh
Arne Christensson	Göran Lundgren	Anna-Karin Åkerberg
Gun-Lis Christensson	Thomas Löfquist	Nils Åke Åkesson
Emil Christoffersson	Tore & Anna-Greta	
Arne Dahlström	Malmberg	
Gullan Delavaux		

Med bildernas hjälp glider vi omkring i tiden och ser förändringar i vår kommun, Svedala kommun. Något har försvunnit, nytt tillkommit, landskapet har förändrats och i vissa fall är det mesta sig likt. Vi hoppas att vi med denna bok kan inspirera läsaren att ge sig ut i vår kommun och med nya/gamla ögon se på allt som finns runt omkring oss.

